

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

**Bílá kniha – národní program rozvoje vzdělávání v České republice
Monika Kliková**

**Bakalářská práce
2014**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Monika Kliková**
Osobní číslo: **E11257**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Veřejná ekonomika**
Název tématu: **Bílá kniha - národní program rozvoje vzdělávání v České republice**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je charakterizovat Bílou knihu, vymežit její hlavní cíle a zhodnotit naplnění reálného rozvoje vzdělávání v ČR v rámci stanovených kritérií vzhledem k tomuto strategickému dokumentu.

Zásady:

- Charakteristika Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice.
- Analýza rozvoje vzdělávání v rámci implementace doporučení Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice.
- Zhodnocení naplnění stanovených kritérií Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 35 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

BENČO, J. *Ekonomía vzdelávania*. Bratislava: Iris, 2002. 185 s. ISBN 80-890-1841-6.

FILIPOVÁ, L. *Lidský kapitál a jeho efektivní využití jako zdroj ekonomického růstu v České republice*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2008. 95 s. ISBN 978-80-86729-38-1.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy 2007 (DÍL I. a DÍL II.): Na startu školské reformy*. 1. vyd. Praha: TAURIS (ÚIV), 2008. 205 s. ISBN 978-80-211-560-7.

NÁRODNÍ PROGRAM ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE: *Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, 98 s. ISBN 80-211-0372-8.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Analýza naplnění cílů Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice (Bílé knihy) v oblasti předškolního, základního a středního vzdělávání*. [on-line]. 2009 [cit. 28.6.2013]. Dostupné z:

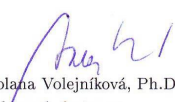
http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/knihovna-koncepci/bila-kniha/av_evaluace_bk.pdf.

Vedoucí bakalářské práce:
Ing. Tomáš Lelek, Ph.D.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: 1. října 2013
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2014

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. října 2013

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 6. 2014

Monika Kliková

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Tomáši Lelkovi, Ph.D. za odbornou pomoc, poskytnuté materiály a cenné rady, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá charakteristikou Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice (Bílé knihy), vymezením jejího hlavního cíle a analýzou rozvoje vzdělávání v rámci implementace doporučení tohoto strategického dokumentu. V závěru práce je provedeno zhodnocení naplnění stanovených kritérií Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice.

KLÍČOVÁ SLOVA

strategický dokument, školství, celoživotní učení, střední a terciární vzdělávání v České republice

TITLE

The White Paper on the Czech Republic's National Education Development Programme

ANNOTATION

The bachelor thesis deals with a characteristic of the Czech Republic's National Education Development Programme (the White Paper), a definition of its main objective and education development analysis within the scope of implementing recommendations outlined by the strategy document. The thesis concludes with evaluation of how the criteria set by the Czech Republic's National Education Development Programme have been fulfilled.

KEYWORDS

strategy document, education, lifelong learning, secondary and tertiary education in the Czech Republic

OBSAH

ÚVOD	10
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	12
2 OKOLNOSTI VZNIKU BÍLÉ KNIHY	15
2.1 ČESKÉ VZDĚLÁNÍ A EVROPA (ZELENÁ KNIHA).....	15
2.2 OKOLNOSTI VZNIKU BÍLÉ KNIHY	16
3 HLAVNÍ CÍLE A VÝZNAM BÍLÉ KNIHY	18
3.1 PŘEDŠKOLNÍ, ZÁKLADNÍ A STŘEDNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	18
3.2 TERCIÁRNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	19
3.3 VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH.....	21
3.3.1 <i>Studium dospělých ve školách</i>	21
3.3.2 <i>Další profesní vzdělávání</i>	21
3.3.3 <i>Rekvalifikační vzdělávání</i>	21
3.3.4 <i>Zájmové a občanské vzdělávání v dospělosti</i>	21
3.4 VÝZNAM BÍLÉ KNIHY.....	22
3.5 DALŠÍ DOKUMENTY SOUVISEJÍCÍ S BÍLOU KNIHOU.....	22
4 ANALÝZA VYBRANÝCH UKAZATELŮ VZDĚLÁVÁNÍ.....	26
4.1 KVANTITATIVNÍ UKAZATELE VZDĚLÁVÁNÍ.....	26
4.1.1 <i>Vývoj počtu víceletých gymnázií</i>	26
4.1.2 <i>Počet absolventů vysokých škol</i>	31
4.2 KVALITATIVNÍ UKAZATELE	37
4.2.1 <i>Úspěšnost u maturitní zkoušky 2013 (společná část)</i>	38
4.2.2 <i>Stanoviska Akreditační komise pro doktorské studijní programy</i>	44
5 ZHODNOCENÍ NAPLNĚNÍ STANOVENÝCH KRITÉRIÍ	47
5.1 VÝVOJ POČTU VÍCELETÝCH GYMNÁZIÍ.....	47
5.2 POČET ABSOLVENTŮ VYSOKÝCH ŠKOL	49
5.3 ÚSPĚŠNOST U MATURITNÍ ZKOUŠKY 2013 (SPOLEČNÁ ČÁST).....	51
5.4 STANOVISKA AKREDITAČNÍ KOMISE PRO DOKTORSKÉ STUDIJNÍ PROGRAMY	52
5.5 POKRAČUJÍCÍ NEGATIVNÍ JEVI VE ŠKOLSTVÍ	54
ZÁVĚR.....	56
POUŽITÁ LITERATURA	59
SEZNAM PŘÍLOH	69

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: SŠ obory odpovídající gymnáziím – počet škol (2006/07-2012/13).....	27
Tabulka 2: Bazické indexy a procentuální změny.....	28
Tabulka 3: Gymnázia dle zřizovatele a délky studia.....	29
Tabulka 4: Veřejné školy.....	30
Tabulka 5: Neveřejné školy.....	30
Tabulka 6: Absolventi VŠ – prezenční forma studia.....	31
Tabulka 7: Absolventi VŠ – prezenční forma studia (bazický index).....	34
Tabulka 8: Absolventi VŠ – distanční a kombinovaná forma studia.....	35
Tabulka 9: Absolventi VŠ – distanční a kombinovaná forma studia (bazický index).....	37
Tabulka 10: Maturitní zkouška 2013 – Český jazyk a literatura.....	39
Tabulka 11: Maturitní zkouška 2013 – Anglický jazyk.....	41
Tabulka 12: Maturitní zkouška 2013 – Matematika.....	43
Tabulka 13: Stanoviska Akreditační komise – obory doktorských SP.....	45
Tabulka 14: Nedostatkové profese (sekundární sektor).....	48
Tabulka 15: Hrubá přidaná hodnota podle odvětví (rok 2013).....	49
Tabulka 16: Počet nezaměstnaných dle dosaženého vzdělání a věku.....	50
Tabulka 17: Maturitní zkouška 2013 (Český jazyk a literatura - ústní zkouška).....	72
Tabulka 18: Maturitní zkouška 2013 (Český jazyk a literatura – písemná práce).....	73
Tabulka 19: Maturitní zkouška 2013 (Český jazyk a literatura – didaktický test).....	74
Tabulka 20: Maturitní zkouška 2013 (Anglický jazyk – ústní zkouška).....	75
Tabulka 21: Maturitní zkouška 2013 (Anglický jazyk – písemná práce).....	76
Tabulka 22: Maturitní zkouška 2013 (Anglický jazyk – didaktický test).....	77

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Celoživotní učení ČR.....	20
Obrázek 2: Procentuální změna počtu víceletých gymnázií.....	28
Obrázek 3: Absolventi VŠ – prezenční forma studia.....	33
Obrázek 4: Absolventi VŠ – distanční a kombinovaná forma studia.....	36
Obrázek 5: Maturitní zkouška 2013 – Český jazyk a literatura.....	40
Obrázek 6: Maturitní zkouška 2013 – Anglický jazyk.....	42
Obrázek 7: Maturitní zkouška 2013 – Matematika.....	44
Obrázek 8: Schéma strategických změn.....	70
Obrázek 9: Model maturitní zkoušky 2014.....	71

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

AK	Akreditační komise
CERMAT	Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání
CZ – NACE	Klasifikace ekonomických činností
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ENQA	Evropská asociace pro zajišťování kvality ve vysokém školství
ES	Evropské společenství
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HPH	Hrubá přidaná hodnota
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
Sb.	Sbírka zákonů
SOŠ	Střední odborná škola
SOU	Střední odborné učiliště
SŠ	Střední škola
ÚIV	Ústav pro informace ve vzdělávání
VOŠ	Vyšší odborná škola
VŠ	Vysoká škola
ZŠ	Základní škola

ÚVOD

Získání profesní kvalifikace je jedním z hlavních cílů vzdělávání. Kvalifikace, spojená s možností neustálého vzdělávání se, posiluje pozici jedince na pracovním trhu. Disproporce pracovního trhu (vysoká úroveň nezaměstnanosti na jedné straně a přetrvávající nedostatek některých profesních kvalifikací na straně druhé) jsou do určité míry přirozeným důsledkem rychle se měnícího trhu práce a technologického rozvoje.

Snahou státu je eliminovat tento nepoměr správným zaměřením vzdělávacího systému tak, aby vynakládané prostředky byly efektivně využity pro přípravu absolventů v rámci poptávky na pracovním trhu.

V roce 1999 v dokumentu České vzdělání a Evropa (Zelená kniha) byly definovány hlavní tendence a problémy vývoje společnosti a vzdělávání v zemích Evropské unie a v České republice a zvýrazněny hlavní směry navrhovaného vývoje vzdělávání. Na tento dokument a jeho základní tvrzení, že vzdělání je národní prioritou navazuje vládní dokument Bílá kniha – národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Tento strategický dokument je závazným základem, z něhož vycházejí konkrétní realizační plány rezortu školství s přesahem do širší sféry vzdělávání.

Cílem práce je charakterizovat Bílou knihu, vymežit její hlavní cíle a zhodnotit naplnění reálného rozvoje vzdělávání v České republice v rámci stanovených kritérií vzhledem k tomuto strategickému dokumentu.

Bakalářská práce bude obecně rozdělena do dvou částí, které budou členěny do jednotlivých kapitol. První část je deskriptivní a tvoří ji první tři kapitoly. Nejprve jsou v první kapitole vymezeny základní pojmy bezprostředně související s problematikou školství. Druhá kapitola se zabývá okolnostmi vzniku Bílé knihy. Třetí kapitola podrobně charakterizuje hlavní cíle Bílé knihy podle jednotlivých úrovní vzdělávacího systému, zabývá se významem Bílé knihy a dalšími dokumenty, které úzce souvisí s tímto strategickým dokumentem.

Ve druhé části práce, čtvrté a páté kapitole, je provedena analýza rozvoje vzdělávání pomocí vybraných kvantitativních (vývoj počtu víceletých gymnázií, počet absolventů vysokých škol) a kvalitativních (úspěšnost u maturitní zkoušky 2013 - společná část, stanoviska Akreditační komise pro obory doktorských studijních programů) ukazatelů z oblasti středního a terciárního vzdělávání. V závěru druhé části je provedeno zhodnocení naplnění stanovených kritérií Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice.

Metody, které byly použity v bakalářské práci, jsou deskripce, analýza a komparace na základě vybraných kvantitativních a kvalitativních ukazatelů.

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Obsahem této kapitoly je vymezení základních pojmů souvisejících s problematikou školství. Cílem kapitoly je prostřednictvím odborné literatury vysvětlit základní pojmy, které úzce souvisí se školstvím. Jejich znalost je nezbytná pro pochopení obsahu této práce.

Bílou knihou je v terminologii Evropské unie označován koncepční programový dokument, který je závazným základem, z něhož vycházejí konkrétní realizační plány, návrhy a opatření týkající se specifických oblastí, např. školství „Národní program rozvoje vzdělávání v České republice“, obrana „Bílá kniha o obraně“.¹

Vzdělání lze chápat jako součást socializace jedince. Vzdělání je pak ta složka kognitivní vybavenosti osobnosti, která se zformovala prostřednictvím vzdělávacích procesů (osobnostní pojetí).

Vzdělání je zkonstruovaný systém informací a činností, které jsou plánovány v kurikulu různých škol a vyučovacích předmětů a realizovány ve výuce. Souhrnně jsou tyto informace a činnosti chápány jakožto učivo, obsah vzdělání nebo vzdělávací cíle (obsahové pojetí). Vzdělání je společensky organizovaná činnost zabezpečovaná institucí školství, formálního vzdělávání, celoživotního učení aj. (institucionální pojetí). Vzdělání lze chápat také jako jednu z kategorií, které charakterizují populaci (socioekonomické pojetí).²

V práci bude nahlíženo na vzdělání v rámci osobnostního pojetí.

Vzdělávání je proces (procesuální pojetí vzdělávání), jímž se realizují stavy jedince a společnosti ve smyslu osobnostního, obsahového, institucionálního a socioekonomického pojetí vzdělání.

Vzdělanost lze chápat v několika významech a to jako: podíl osob v zemi s určitou úrovní vzdělání, vzdělanostní strukturu obyvatelstva, hustotu sítě škol v poměru k počtu obyvatel, kvalitu vzdělání poskytovaného školami.³

Rámcový vzdělávací program vymezuje cílové zaměření vzdělávání a očekávané výstupy na daném stupni vzdělávání nebo pro daný obor vzdělávání. Na základě rámcových

---

¹ *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 7. ISBN 80-211-0372-8.

² PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013, s. 361. ISBN 978-80-262-0403-9.

³ PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013, s. 361-362. ISBN 978-80-262-0403-9.

vzdělávacích programů si školy vypracovávají vlastní školní vzdělávací programy, které jsou přizpůsobeny podmínkám regionu a lokality.⁴

Maturitní zkouškou se ukončuje vzdělávání ve vzdělávacích programech v oborech vzdělání vedoucích k dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou. Maturitní zkouška se skládá ze společné a profilové části.

Společná část maturitní zkoušky se skládá ze zkoušky z českého jazyka a literatury, která se skládá z dílčích zkoušek ve formě didaktického testu, písemné práce a ústního zkoušení před zkušební maturitní komisí a druhé zkoušky, kterou si žák zvolí dle svého uvážení, z matematiky nebo cizího jazyka. Zkouška z matematiky se koná formou didaktického testu a zkouška z cizího jazyka se skládá z dílčích zkoušek ve formě didaktického testu, písemné práce a ústního zkoušení před zkušební maturitní komisí.

Profilová část maturitní zkoušky se skládá z 2 nebo 3 povinných zkoušek. Počet povinných zkoušek pro daný obor vzdělání stanoví rámcový vzdělávací program. Žák může dále v rámci profilové části maturitní zkoušky konat nepovinné zkoušky, jejichž nabídka je v kompetenci ředitele školy. Zkoušky profilové části maturitní zkoušky se konají formou: vypracování maturitní práce a její obhajoby před zkušební maturitní komisí, ústní zkoušky před zkušební maturitní komisí, písemné zkoušky nebo kombinací dvou nebo více forem výše zmíněných. Dokladem o dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou je vysvědčení o maturitní zkoušce.⁵

Optimalizace sítě škol řeší problematiku naplněnosti škol. Jejím cílem je uvést síť škol, především středních, do souladu s demografickým vývojem a potřebami trhu. V současné době je optimalizace sítě škol decentralizovaná, je záležitostí zřizovatelů průběžně přizpůsobovat síť a kapacitu škol potřebám a podmínkám v oblasti jejich působnosti.⁶

Školský systém je propojený komplex škol a školských zařízení zajišťující formální vzdělávání. Český školský systém je členěn na druhy škol (kritérium věku a kritérium úrovně vzdělávání), které na sebe hierarchicky navazují, zahrnuje: instituce pro předškolní vzdělávání (mateřské školy), základní vzdělávání (základní školy), střední vzdělávání (gymnázia, lycea, SOŠ, SOU, konzervatoře), terciární neuniverzitní vzdělávání (VOŠ), terciární vzdělávání

---

⁴ PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013, s. 241-242. ISBN 978-80-262-0403-9.

⁵ *Školství: školský zákon, vyhlášky, předškolní, základní, střední, vyšší odborné a jiné vzdělávání, školy a školská zařízení, výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče, pedagogičtí pracovníci, vysoké školství: podle stavu k 4.3.2013*. Ostrava: Sagit, 2013, s. 35-37. ÚZ. ISBN 978-80-7208-974-1.

⁶ PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013, s. 182. ISBN 978-80-262-0403-9.

(VŠ), speciální vzdělávání (MŠ, ZŠ a SŠ pro studenty se speciálními vzdělávacími potřebami) a školská zařízení a instituce školských služeb (zařízení ústavní a ochranné výchovy, školská zařízení, školní knihovny a knihovny VŠ).⁷

Tutorský systém je individuální forma přípravy vysokoškolských studentů v distančním vzdělávání. Tato forma přípravy je organizována tutorem, založena na konzultacích a vypracovávání esejí.⁸

Evaluace je klíčovou oblastí pro správné fungování decentralizovaného a participativního vzdělávacího systému. Evaluace zahrnuje nejen tradiční hodnocení jednotlivých žáků, ale i hodnocení jednotlivých škol a jejich různých druhů a typů, regionů i celého vzdělávacího systému. Zahrnuje v sobě dílčí rozměry monitorování, systematického sledování stavu vzdělávacího systému a získávání informací o něm, a examínace, provádění zkoušek.⁹

---

⁷ *Pedagogická encyklopedie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, s. 56-62. ISBN 978-80-7367-546-2.

⁸ PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013, s. 318. ISBN 978-80-262-0403-9.

⁹ *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 39. ISBN 80-211-0372-8.

2 OKOLNOSTI VZNIKU BÍLÉ KNIHY

Kapitola se zabývá zprávou „České vzdělání a Evropa - strategie rozvoje lidských zdrojů v České republice při vstupu do Evropské unie“, tzv. Zelenou knihou, na kterou bezprostředně Bílá kniha – národní program rozvoje vzdělávání v České republice navazuje a dalšími dokumenty s Bílou knihou souvisejícími.

Cílem kapitoly je stručná charakteristika okolností, jež vyvolaly potřebu analýz a studií vzdělávání, a které následně ovlivnily vznik Bílé knihy.

2.1 České vzdělání a Evropa (Zelená kniha)

V roce 1989 založilo ES fond Phare za účelem financování projektů, které napomáhaly překlenout hospodářskou a politickou propast mezi zeměmi bývalého východního bloku a západní Evropy. Od roku 1998 se oblast pomoci EU zaměřují především na plnění stanovených priorit pro vstup do EU.

Základním smluvním dokumentem pro poskytování pomoci České republice je Evropská dohoda uzavřená dne 4. 10. 1993 a následně Rámcová smlouva o účasti České republiky na programu pomoci Evropského společenství publikovaná ve Sbírce zákonů pod číslem 207/1997. Program Phare se řídí nařízením Rady 3906/89 ze dne 18. 12. 1989.

Programy Phare členíme do čtyř základních kategorií:

- Národní programy Phare,
- Programy Přeshraniční spolupráce,
- Mnohonárodní programy,
- Mnohonárodní programy implementované Evropskou komisí.¹⁰

V rámci programu Phare byla v roce 1999 zpracována zpráva České vzdělání a Evropa – strategie rozvoje lidských zdrojů v České republice při vstupu do Evropské unie. Cílem zprávy je vystihnout a analyzovat přímé a nepřímé důsledky vstupu České republiky do Evropské unie.¹¹

Zpráva je členěna do čtyř částí, které jsou označeny písmeny A-D:

---

¹⁰ PHARE. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2003 [cit. 2014-02-26]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Historie-regionalni-politiky-EU-v-Ceske-republice/Predvstupni-nastroje/Phare>

¹¹ *České vzdělání a Evropa: Strategie rozvoje lidských zdrojů při vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Sdružení pro vzdělávací politiku, 1999, s. 1. ISBN 80-211-0312-4.

- A. Vzdělávací politika Evropské unie,
- B. Vzdělávání v měnící se společnosti,
- C. Problémy a priority vzdělávací soustavy,
- D. Vize a strategie.

V úvodu jednotlivých částí, Vzdělávací politika Evropské unie, Vzdělávání v měnící se společnosti, Problémy a priority vzdělávací soustavy, je dle jejich obsahu, nejprve provedeno porovnání vývoje vzdělávací politiky, vzdělávání a vzdělávací soustavy České republiky k státům Evropské unie a v závěru jsou doporučena konkrétní opatření. V části Vize a strategie jsou shrnuty hlavní směry navrhovaného vývoje vzdělávacího systému.

Ze zprávy vyplývá nutnost vzniku strategického dokumentu, který bude obsahovat dlouhodobý vládní (celonárodní) program rozvoje vzdělávací soustavy na cestě k učící se společnosti¹² a mezi země Evropské unie. Součástí dokumentu musí být i střednědobý rámec vývoje základních kvantitativních charakteristik vzdělávací soustavy a podrobné a zřetelné rozpočtové politiky.¹³ V jednotlivých oblastech vzdělávacího systému bude nutné provést řadu důležitých změn, např. vypracování rámcových vzdělávacích programů, zavedení vysokoškolské přípravy pro učitelky v mateřských školách, maturitní zkouška odrážející státem definované požadavky a zároveň různorodost vzdělávacích programů, zvyšování prostupnosti studia v rámci terciární sféry, rozšiřování specifických forem dalšího vzdělávání. Významné změny vyžaduje také řízení škol a jejich financování, např. stanovení rozsahu kompetencí vyšších územně samosprávných celků a autonomie škol (oblast personální, organizační, pedagogická, ekonomická), evaluace, rozšíření normativního financování o nová zohledňující hlediska.

2.2 Okolnosti vzniku Bílé knihy

Plánovaný vstup České republiky do Evropské unie významně ovlivnil vznik Bílé knihy vzhledem k její bezprostřední návaznosti na Zelenou knihu. V průběhu období 1996-1999 vzniklo mnoho studií a analýz zpracovaných nejen českými odborníky, ale také odborníky výboru pro vzdělávání OECD. Tyto studie a analýzy včetně cílů a doporučení z nich plynoucích se staly základem pro vytvoření jednotné strategické koncepce rozvoje vzdělávání.

---

¹² Učící se společnost je takový stav lidské civilizace, kdy se celoživotní učení stává součástí způsobu života: PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013, s. 318. ISBN 978-80-262-0403-9.

¹³ *České vzdělání a Evropa: Strategie rozvoje lidských zdrojů při vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Sdružení pro vzdělávací politiku, 1999, s. 45. ISBN 80-211-0312-4.

Ministru školství mládeže a tělovýchovy bylo usnesením vlády České republiky č. 277 ze dne 7. dubna 1999 uloženo zajistit zpracování Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice. Tento závazek vyplynul z přijetí Koncepce vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy zveřejněné MŠMT dne 13. května 1999. V této koncepci bylo stanoveno, že „rozvoj školství a všech dalších vzdělávacích institucí a aktivit, podílejících se na utváření národní vzdělanosti, se má v budoucnosti vyvozovat z obecně přijatého rámce vzdělávací politiky a jasně vymezených střednědobých a dlouhodobých záměrů, které mají být veřejně vyhlášeny v podobě závazného vládního dokumentu“.¹⁴

---

¹⁴ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Analýza naplnění cílů Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice (Bílé knihy) v oblasti předškolního, základního a středního vzdělávání. [on-line]. 2009 [cit. 19.12.2013]. Dostupné z: http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/knihovna-koncepci/bila-kniha/av_evaluace_bk.pdf.

3 HLAVNÍ CÍLE A VÝZNAM BÍLÉ KNIHY

Bílá kniha – národní program rozvoje vzdělávání v České republice je strategický dokument, ve kterém je podrobně propracován přehled záměrů a doporučení k jednotlivým sektorům vzdělávání a jejich institucím. Doporučení a opatření navrhovaná v dokumentu nelze považovat za projekt jednorázové bezprostředně nastupující reformy, ale za program dlouhodobého, postupně uskutečňovaného, procesu proměny českého vzdělávání.

Usnesení vlády vytváří předpoklady, aby v nadcházejícím období došlo k postupné realizaci Bílé knihy jako základního strategického dokumentu pro celou vzdělávací soustavu České republiky.¹⁵ Doporučení a opatření, k dosažení vytyčených cílů, jsou v Bílé knize zpracována vždy odděleně k jednotlivým stupňům vzdělávání. V této kapitole je dodrženo toto členění.

Cílem kapitoly je výčet vybraných doporučení a opatření dle jednotlivých sektorů vzdělávání, dále pak vysvětlení významu Bílé knihy pro Českou republiku.

3.1 Předškolní, základní a střední vzdělávání

Předškolní vzdělávání je neoddelitelnou součástí etapy celoživotního učení, proto je nutné zakotvit jej jako integrální součást vzdělávacího systému, zajistit jeho dostupnost a vzhledem k potřebě zvládat širší spektrum odborných, speciálně pedagogických i sociálních znalostí a dovedností pedagogů v předškolním vzdělávání zajistit jejich vysokoškolské vzdělávání na úrovni bakalářského studia na pedagogických fakultách univerzit nebo na vyšších odborných školách s akreditací pro bakalářské studium, vypracování rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, v němž budou stanoveny rámcové cíle, obsah a předpokládané výsledky vzdělávání (kompetence dítěte).

Základní vzdělávání je v České republice povinné a je členěno na první a druhý stupeň. Cílem prvního stupně základního vzdělávání je vytváření předpokladů pro celoživotní učení (základní návyky a dovednosti pro školní i mimoškolní práci, motivace k učení, apod.). Cílem druhého stupně základního vzdělávání je poskytnout žákům co nejkvalitnější základ všeobecného vzdělání. Zabezpečení jednotlivých cílů základního vzdělávání řeší Bílá kniha doporučeními, mezi která patří, např.: vytvoření rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, vytvářet co nejlepší podmínky pro všechny žáky, pro rozvoj talentů a integraci zdravotně a sociálně znevýhodněných žáků.

---

¹⁵ *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 9. ISBN 80-211-0372-8.

Za stěžejní změnu je považována redukce počtu víceletých gymnázií, kterou je, dle doporučení Bílé knihy, nutné legislativně ošetřit. S ohledem na změny v základním vzdělávání budou normativně stanoveny kvalifikační požadavky na pedagogické pracovníky (vyváženost odborně předmětové, pedagogicko-psychologické, předmětové didaktické a praktické složky přípravy).

Střední všeobecné a střední odborné vzdělávání se uskutečňuje ve třech relativně oddělených typech škol (gymnázia, střední odborné školy a střední odborná učiliště). Cílem je vytvoření otevřeného, koherentního a transparentního systému středoškolského vzdělávání, který bude zahrnovat vzájemně postupné, případně na sebe navazující, vzdělávací programy s různým podílem všeobecné, odborné, teoretické a praktické složky vzdělávání. V Bílé knize je kladen důraz na podporu optimalizace sítě škol, vznik tzv. polyfunkčních škol (vzdělávacích institucí poskytujících jak všeobecné, tak i odborné vzdělávací programy) a na potřebu změny maturitní zkoušky (společná a profilová část maturitní zkoušky).¹⁶

3.2 Terciární vzdělávání

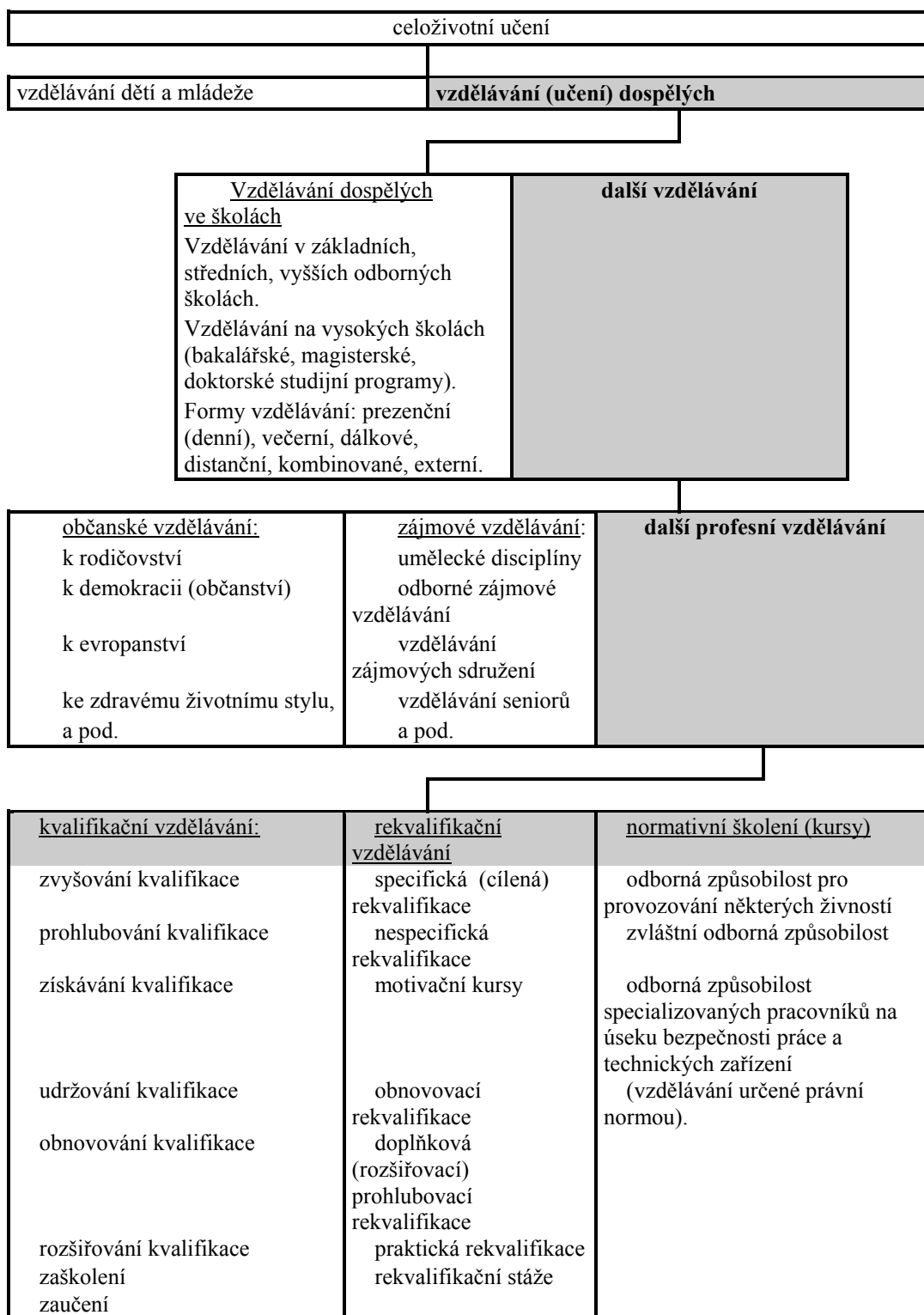
Největší část terciárního sektoru vzdělávání tvoří vysoké školy, které jsou zároveň nejvyšším článkem vzdělávací soustavy a vrcholnými centry vzdělanosti. Dalšími institucemi, které poskytují terciární vzdělávání, jsou vyšší odborné školy. Na základě Boloňské deklarace, jejíž hlavní myšlenkou je postupný přechod na třístupňové vysokoškolské studium (první stupeň – bakalářské studium, druhý stupeň – magisterské studium, tzv. krátký stupeň, nebo dlouhý stupeň ukončený získáním doktorátu), je v Bílé knize tento postupný přechod zapracován spolu s rozvojem nabídky studijních programů s ohledem na předpoklad, že polovina absolventů bakalářského studia bude odcházet do praxe. Změnu zaznamená také vnější a vnitřní hodnocení školy, jehož výsledky nebudou přímo vázány na rozdělování finančních prostředků.

Rozmanitá a postupná struktura nejen terciárního sektoru, ale celého vzdělávacího systému, nabízející moderní formy studia s využitím moderních informačních a komunikačních technologií, je nutná pro rozvoj celoživotního učení, viz obrázek 1. Vysoké školy se podílejí na celoživotním vzdělávání nabídkou a realizací programů a kurzů. Nabídku kurzů je potřeba vytvořit zejména pro studenty, kteří z různých důvodů vůbec nevstoupili

---

¹⁶ *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 37-54. ISBN 80-211-0372-8.

nebo neukončili terciární vzdělávání, dále pak pro osoby zaměstnané, jejichž povolání si další vzdělání vyžaduje.¹⁷

Obrázek 1: Celoživotní učení ČR

Zdroj: upraveno dle MŠMT, Informace o dalším vzdělávání, c. 2004

¹⁷ *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 69-75. ISBN 80-211-0372-8.*

3.3 Vzdelávání dospělých

3.3.1 Studium dospělých ve školách

Studium dospělých ve školách se potýká se specifickými problémy, mezi které patří uvolnění zaměstnance zaměstnavatelem ze zaměstnání a délka vzdělávacích programů. V Bílé knize je tato problematika řešena formou kratších úseků vzdělávacích programů spojených s širším uplatněním distančního vzdělávání a také zájmem v rámci tripartitních jednání zajistit studijní volno, které zaměstnavatelé poskytnou svým studujícím zaměstnancům.

3.3.2 Další profesní vzdělávání

Další profesní vzdělávání je nejrozsáhlejší součástí vzdělávání dospělých a členíme ho na dvě části. První část dalšího profesního vzdělávání je normativní (povinná) a druhá část tzv. nepovinná, která má největší vliv na schopnost inovovat. Bílá kniha se zaměřuje především na část nepovinnou, kdy za nejdůležitější považuje zavedení účinných pobídek pro zaměstnavatele, které by je stimulovaly k vyšším výdajům na vzdělávání svých zaměstnanců.

3.3.3 Rekvalifikační vzdělávání

Rekvalifikačního vzdělávání se účastní nejen uchazeči registrovaní na úřadech práce, ale také osoby zaměstnané, avšak nezaměstnaností ohrožené. Rekvalifikační vzdělávání je jedním z opatření aktivní politiky zaměstnanosti. Na základě provedených analýz jsou v Bílé knize navržena například tato opatření:

- zvýšit objem finančních prostředků na aktivní politiku zaměstnanosti,
- rozšířit rekvalifikační programy zaměřené na specifické skupiny uchazečů o zaměstnání,
- zvýšit zainteresovanost uchazečů o zaměstnání na účasti v rekvalifikačním vzdělávání,
- větší začlenění odborných škol v rámci rekvalifikačního vzdělávání.

3.3.4 Zájmové a občanské vzdělávání v dospělosti

Zájmové vzdělávání slouží zpravidla k rozvoji zálib jednotlivce, zároveň však jeho výsledky mohou být využity i v profesní kariéře jednotlivce. Podpora státu, dle Bílé knihy, by měla spočívat v tom, že vydaje jednotlivce na vzdělávání, a to nejen na zájmové vzdělávání,

nýbrž na vzdělávání, jež spadá do kterékoliv jiné součásti vzdělávání dospělých, se stanou odečitatelnou položkou ze základu daně z příjmu fyzických osob.¹⁸

3.4 Význam Bílé knihy

V Bílé knize jsou zpracovány hlavní strategické linie vzdělávací politiky v České republice. Jsou zde vymezeny cíle a navržena hlavní opatření, jejichž postupná realizace zajistí dosažení naplnění vytyčených cílů. Národní program rozvoje vzdělávání se v letech 2001-2005 zaměřil na tyto hlavní strategické linie:

- realizace celoživotního učení pro všechny,
- přizpůsobování vzdělávacích a studijních programů potřebám života ve společnosti znalostí,
- monitorování a hodnocení kvality a efektivity vzdělávání,
- podpora vnitřní proměny a otevřenosti vzdělávacích institucí,
- proměna role a profesní perspektivy pedagogických a akademických pracovníků,
- přechod od centralizovaného řízení k odpovědnému spolurozhodování.¹⁹

Zásadním předpokladem pro realizaci navržených opatření je zajištění vhodných politických a ekonomických podmínek.

3.5 Další dokumenty související s Bílou knihou

Při zpracování Bílé knihy byly použity nejen závěry zprávy České vzdělání a Evropa – strategie rozvoje lidských zdrojů v České republice při vstupu do Evropské unie, na kterou Bílá kniha bezprostředně navazuje, jak již bylo v předešlém textu zmíněno, ale také další dokumenty zpracované českými i zahraničními odborníky, viz následující text.

Výroční zprávy MŠMT o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy „Školství v pohybu“ (MŠMT 1996), „Školství na křižovatce (MŠMT 1999) a Na prahu změn“ (MŠMT 2000). Školství v pohybu se zabývá vývojem školství v České republice ve školním roce 1995/1996, shrnuje základní ekonomická, sociální a demografická východiska vývoje školství, analyzuje

---

¹⁸ *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 82-84. ISBN 80-211-0372-8.

¹⁹ *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 87. ISBN 80-211-0372-8.

základní vývojové tendence vzdělávacího systému spočívajícího v jeho decentralizaci a ve snižování rozdílů mezi nabídkou a poptávkou po vzdělání.²⁰

Školství na křižovatce navazuje na výroční zprávu z roku 1996 a sleduje vývoj školství školního roku 1996/1997 a 1997/1998. Výroční zpráva je rozdělena do dvou hlavních částí. V první části je analyzován vývoj školství v České republice a v druhé části je provedeno mezinárodní srovnání vývoje českého školství. Důvodem zpracování výroční zprávy v takové podobě je potřeba ukázat nejrůznější aspekty postavení českého školství mezi vyspělými zeměmi.²¹

Na prahu změn je výroční zpráva analyzující vývoj ve školním roce 1998/1999 a 1999/2000. V první části poskytuje informace o nejvýznamnějších ekonomických, sociálních a demografických souvislostech vývoje školství v České republice, v druhé části je mezinárodní srovnání nahrazeno základním přehledem stavu českého školství z regionálního pohledu (vznik nových krajů dle ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územně samosprávných celků, schváleného dne 3. prosince 1999).²²

Publikace OECD „Zprávy o národní politice ve vzdělávání: Česká republika“ (OECD 1996) je členěna do dvou částí. První část je zkrácenou verzí podkladové zprávy předložené Českou republikou zástupcům členských zemí OECD, která analyzuje stav vzdělávacího systému v České republice, druhá část je věnována hodnocení vývoje vzdělávacího systému examinátorů a jejich jedenácti doporučením, která dle jejich názoru mají zásadní význam pro budoucí vývoj českého vzdělávacího systému.²³

Dalším zdrojem pro stanovení záměrů a doporučení v Bílé knize byla veřejná diskuze vyhlášená Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy koncem října roku 1999 pod názvem „Výzva pro deset milionů“. V této veřejné diskusi se k problémům rozvoje jednotlivých stupňů vzdělávací soustavy vyjadřovali sociální partneři, školy, pedagogičtí pracovníci, představitelé občanské společnosti a různých zájmových sdružení zabývajících se otázkami výchovy a vzdělávání.²⁴

---

²⁰ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy v letech 1995-1996: Školství v pohybu*. 1. vyd. Praha: Tauris, 1996, s. 7. Školství v národních dokumentech: Ústav pro informace ve vzdělávání.

²¹ *Školství na křižovatce: výroční zpráva o stavu a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy v letech 1997-1998*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1998, s. 7. ISBN 8021103051.

²² *Na prahu změn: výroční zpráva MŠMT o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy za rok 1999*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, 2000. ISBN 8021103655.

²³ *Zprávy o národní politice ve vzdělávání: Česká republika*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1996, s. 175. ISBN 80-211-0215-2.

²⁴ *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 7. ISBN 80-211-0372-8.

S Bílou knihou úzce souvisí nejen dokumenty, které ovlivnily její vznik a poskytly potřebná data pro její zpracování, ale také ty, jež na Bílou knihu bezprostředně navazují (realizují cíle strategického dokumentu).

„Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy České republiky (pro oblast předškolního, základního, středního, vyššího odborného a dalšího vzdělávání)“ z března roku 2002 je realizací Bílé knihy. Dokument vymezuje základní rozvojové záměry ve vzdělávání, zájem státu na jejich realizaci i rozsah a formu uvažované podpory. Je postaven na osmi základních strategických směrech:

1. reforma a modernizace cílů a obsahu vzdělávání,
2. reforma ukončování středoškolského studia,
3. péče o kvalitu, monitorování a hodnocení výsledků vzdělávání,
4. rozvoj integrovaného diagnostického, informačního a poradenského systému v oblasti školství,
5. optimalizace vzdělávací nabídky a institucionální struktury regionálního školství,
6. zkvalitnění podmínek práce pedagogických a řídicích pracovníků škol,
7. vznik veřejných vysokých škol neuniverzitního typu a rozvoj dalších forem terciárního vzdělávání,
8. rozvoj dalšího vzdělávání jako součásti celoživotního učení.²⁵

V „Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky“ z roku 2005 bylo navrženo šest strategických směrů, ve kterých se promítají a jsou řešeny základní trendy obsahových změn ve vzdělávání a změn s nimi souvisejících:

1. zkvalitnění a modernizace vzdělávání (kurikulární reforma),
2. zajišťování kvality, monitorování a hodnocení výsledků vzdělávání,
3. zajišťování rovnosti příležitostí ke vzdělávání,
4. rozvoj integrovaného systému poradenství ve školství,
5. zvyšování profesionality a společenského postavení pedagogických pracovníků,

---

²⁵ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy České republiky (pro oblast předškolního, základního, středního, vyššího odborného a dalšího vzdělávání). [on-line]. 2002 [cit. 16.3.2014]. Dostupné z: http://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/dlouhodoby-zamer-vzdelavani.pdf.

6. podpora dalšího vzdělávání.²⁶

„Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky“ z roku 2007 byl připraven pro celý systém regionálního školství České republiky. Zabývá se vzdělávací soustavou tak, jak ji definuje školský zákon (bez rozdílu zřizovatelů) a je jednotným návodem k naplňování státní vzdělávací politiky. Pro dlouhodobý záměr byly zvoleny základní strategické směry:

1. rovnost příležitostí ke vzdělávání,
2. kurikulární reforma – nástroj k modernizaci vzdělávání s důrazem na rozvoj klíčových kompetencí,
3. podpora cizích jazyků, informačních a komunikačních technologií,
4. tvorba a zavádění systémů kvality, metod hodnocení a vlastního hodnocení škol a školských zařízení,
5. zvyšování profesionality a zlepšování pracovních podmínek pedagogických pracovníků,
6. podpora dalšího vzdělávání.²⁷

Základním principem a určujícím motivem „Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky“ z roku 2011 je zvýšit kvalitu a efektivitu ve vzdělávání a tím také konkurenceschopnost České republiky v mezinárodním srovnání. Dlouhodobý záměr klade důraz na následující témata:

1. zvýšení kvality vzdělávání,
2. nové metody hodnocení škol,
3. optimalizace nabídky vzdělávání,
4. rozvoj odborného vzdělávání,
5. podpora pedagogických pracovníků.²⁸

---

²⁶ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy České republiky. [on-line]. 2005 [cit. 16.3.2014]. Dostupné z: http://aplikace.msmt.cz/pdf/JTDlouhodobyzamer05_appx.pdf.

²⁷ MŠMT (EDITOR ÚIV). Školství v národních dokumentech: Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky. 1. vyd. Praha: TAURIS (ÚIV), 2007, 96 s.

²⁸ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy České republiky. [on-line]. 2011 [cit. 16.3.2014]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009>.

4 ANALÝZA VYBRANÝCH UKAZATELŮ VZDĚLÁVÁNÍ

V kapitole jsou charakterizovány vybrané kvantitativní a kvalitativní ukazatele z oblasti středního a terciárního vzdělávání.

Cílem kapitoly je zpracování dostupných dat vybraných kvantitativních a kvalitativních ukazatelů a jejich následná analýza.

4.1 Kvantitativní ukazatele vzdělávání

Celkový demografický vývoj ovlivňuje naplněnost škol na jednotlivých úrovních vzdělávací soustavy. „Rozhodující změnou v základní škole je podstatné posílení jejího 2. stupně, ke kterému dojde v důsledku postupného rušení 6 a 8letých vzdělávacích programů gymnázií. Do jejich prvních ročníků by neměli být žáci přijímáni od roku 2002. Počínaje rokem 2005 budou již všechny děti procházet devíti ročníky základní školy, zatímco dnes odchází v 5. a 7. ročníku do víceletých gymnázií přes 10 % žáků.“²⁹ Vzhledem k této skutečnosti byl vývoj počtu víceletých gymnázií v období 2006/07-2012/13 zvolen jako jeden z kvantitativních ukazatelů.

Výběr kvantitativního ukazatele v rámci terciárního vzdělávání, počet absolventů vysokých škol, ovlivnila restrukturalizace vysokoškolského studia. „Restrukturalizace vedoucí ke vhodně vyváženému počtu studujících v bakalářských, magisterských a doktorských programech bude postupná a umožní nabídku nedělených magisterských programů v těch oborech studia, kde to Akreditační komise doporučí.“³⁰

4.1.1 Vývoj počtu víceletých gymnázií

Gymnaziální vzdělávání je určeno především k přípravě pro bezprostředně navazující studium v terciární sféře.³¹ Gymnázia rozlišujeme dle délky studia: na gymnázia se vzděláváním 4-5letým a víceletá. Víceletá gymnázia dále: na gymnázia se vzděláváním 6letým a gymnázia se vzděláváním 8letým.

Víceletá gymnázia realizují druhý stupeň základního vzdělávání. Vzhledem k demografickému vývoji a s ním spojenému úbytku žáků a k přihlídnutí názorům sociologů je součástí Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice kapitola věnovaná

²⁹ Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 28. ISBN 80-211-0372-8.

³⁰ Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 69. ISBN 80-211-0372-8.

³¹ Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 52. ISBN 80-211-0372-8.

problematicke víceletých gymnázií. Závěrem studie je doporučení: „*Promyšleně redukovat víceleté programy gymnázia. Tuto úpravu zakotvit legislativně a považovat ji za jednu ze stěžejních změn celého vzdělávacího systému*“.³²

Počet gymnázií dle délky vzdělávání je znázorněn, viz tabulka 1.

Tabulka 1: SŠ obory odpovídající gymnáziím – počet škol (2006/07-2012/13)

Forma vzdělávání Délka vzdělávání		2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Všechny formy vzdělávání								
Celkem		361	373	377	379	372	371	369
z toho	se vzděláváním 4–5letým	306	316	319	321	313	312	306
	s víceletým	311	313	314	315	315	316	315
z toho	vzdělávání 6leté	60	62	68	68	67	67	67
	vzdělávání 8leté	277	278	278	279	281	280	279
Denní forma vzdělávání								
Celkem		361	373	377	379	372	371	368
z toho	se vzděláváním 4letým	304	313	315	315	310	309	302
	s víceletým	311	313	314	315	315	316	315
z toho	vzdělávání 6leté	60	62	68	68	67	67	67
	vzdělávání 8leté	277	278	278	279	281	280	279
Ostatní formy vzdělávání								
Celkem		13	17	20	22	21	19	17
z toho	se vzděláváním 4–5letým	13	17	20	22	21	19	17
	s víceletým	x	x	x	x	x	x	x
z toho	vzdělávání 6leté	x	x	x	x	x	x	x
	vzdělávání 8leté	x	x	x	x	x	x	x

Zdroj: upraveno dle databáze MŠMT

Pro charakterizaci změny počtu víceletých gymnázií použijeme bazické indexy, viz vzorec (1)³³, které znázorňují vývoj k stálému základu, v tomto případě ke školnímu roku 2006/07.

$$I = \frac{x_t}{x_0} \quad (1)$$

kde: I je bazický index;

x_t sledovaná hodnota;

³² *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 50. ISBN 80-211-0372-8.

³³ HINDLS, Richard, at al. *Statistika pro ekonomy*. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007, s. 348-349. ISBN 978-80-86946-43-6.

x_0 hodnota v základním období.

Pro přehlednost jsou bazické indexy a z nich vyplývající procentuální změny uspořádány, viz tabulka 2.

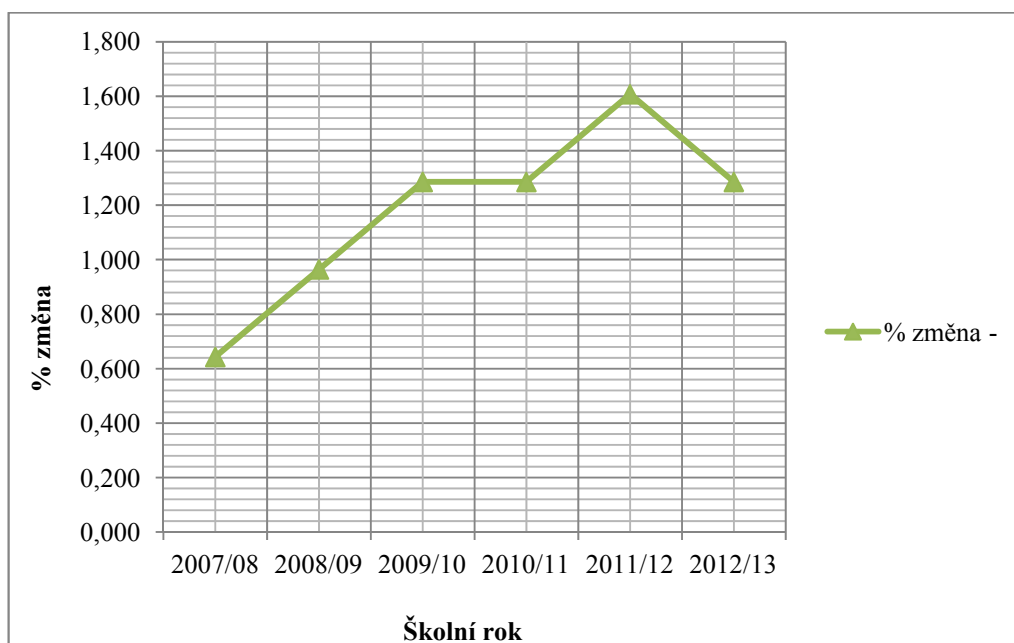
Tabulka 2: Bazické indexy a procentuální změny

školní rok	počet víceletých gymnázií	bazický index	% změna
2006/07	311	-	-
2007/08	313	1,00643	0,643
2008/09	314	1,00965	0,965
2009/10	315	1,01286	1,286
2010/11	315	1,01286	1,286
2011/12	316	1,01608	1,608
2012/13	315	1,01286	1,286

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle MŠMT

Tabulka 2 znázorňuje procentuální změnu počtu víceletých gymnázií ve školním roce 2006/07-2012/13. Nejnižší hodnoty, navýšení o 0,643 % (o dvě školy), bylo dosaženo ve školním roce 2007/08, naopak nejvyšší hodnoty, navýšení o 1,608 % (o pět škol) bylo dosaženo ve školním roce 2011/12.

Graficky jsou výše uvedená data znázorněna, viz obrázek 2.

Obrázek 2: Procentuální změna počtu víceletých gymnázií

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle MŠMT

Z výpočtů a grafického znázornění jednoznačně vyplývá, že výše zmíněný trend redukce počtu programů víceletých gymnázií nemá klesající charakter v žádném ze sledovaných období školního roku 2007/08-2012/13 vzhledem ke školnímu roku 2006/07, naopak lze pozorovat trend mírně rostoucí. Ve školním roce 2006/07 (základní sledované období) byl počet víceletých gymnázií v celkové výši 311 škol. V žádném ze sledovaných období nedošlo alespoň k vyrovnání stavu školního roku 2006/07, ve školním roce 2011/12 byl nárůst počtu víceletých gymnázií nejvyšší. Ve školním roce 2011/12 dosáhl celkový počet víceletých gymnázií hranice 316 škol.

V rámci objektivního zhodnocení je nutné posoudit vývoj počtu víceletých gymnázií vzhledem k jejich zřizovateli a počtu tříd, viz tabulka 3.

Tabulka 3: Gymnázia dle zřizovatele a délky studia

Zřizovatel Délka vzdělávání		2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Celkem		5 221	5 246	5 263	5 248	5 158	5 081	4 975
v tom	čtyřletá	2 092	2 101	2 106	2 077	2 000	1 931	1 855
	víceletá	3 129	3 145	3 158	3 171	3 157	3 150	3 120
Třídy na veřejných školách								
Celkem		4 392	4 402	4 403	4 384	4 339	4 280	4 195
v tom	čtyřletá	1 797	1 794	1 790	1 769	1 730	1 688	1 636
	víceletá	2 595	2 608	2 614	2 615	2 608	2 592	2 559
MŠMT		x	x	x	x	x	x	x
v tom	čtyřletá	x	x	x	x	x	x	x
	víceletá	x	x	x	x	x	x	x
Obec		65	64	65	68	77	84	73
v tom	čtyřletá	11	10	11	10	12	12	10
	víceletá	54	54	54	58	65	72	63
Kraj		4 327	4 338	4 339	4 316	4 262	4 196	4 122
v tom	čtyřletá	1 786	1 784	1 779	1 759	1 719	1 676	1 626
	víceletá	2 541	2 554	2 560	2 557	2 543	2 520	2 496
Třídy na neveřejných školách								
Celkem		829	845	860	864	819	802	781
v tom	čtyřletá	295	308	316	308	270	244	220
	víceletá	534	537	544	556	549	558	561
Privátní sektor		589	592	603	604	560	544	525
v tom	čtyřletá	221	222	229	222	189	167	149
	víceletá	368	370	374	382	371	377	377
Církev		240	253	257	260	259	258	255
v tom	čtyřletá	74	86	87	86	81	77	71
	víceletá	166	167	170	174	178	181	184

Zdroj: upraveno dle databáze MŠMT

Pro charakterizaci změny výše počtu tříd víceletých gymnázií použijeme bazické indexy, viz vzorec (1), které znázornují vývoj k stálému základu, v tomto případě ke školnímu roku 2006/07.

Pro přehlednost jsou bazické indexy a z nich vyplývající procentuální změny znázorněny, viz tabulka 4 a tabulka 5.

Tabulka 4: Veřejné školy

školní rok	počet tříd obec	bazický index	% změna	počet tříd kraj	bazický index	% změna
2006/07	54	-	-	2541	-	-
2007/08	54	1,00000	0,000	2554	1,00512	0,512
2008/09	54	1,00000	0,000	2560	1,00748	0,748
2009/10	58	1,07407	7,407	2557	1,00630	0,630
2010/11	65	1,20370	20,370	2543	1,00079	0,079
2011/12	72	1,33333	33,333	2520	0,99174	-0,826
2012/13	63	1,16667	16,667	2496	0,98229	-1,771

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle MŠMT

Tabulka 5: Neveřejné školy

školní rok	počet tříd soukromník	bazický index	% změna	počet tříd církev	bazický index	% změna
2006/07	368	-	-	166	-	-
2007/08	370	1,00543	0,543	167	1,00602	0,602
2008/09	374	1,01630	1,630	170	1,02410	2,410
2009/10	382	1,03804	3,804	174	1,04819	4,819
2010/11	371	1,00815	0,815	178	1,07229	7,229
2011/12	377	1,02446	2,446	181	1,09036	9,036
2012/13	377	1,02446	2,446	184	1,10843	10,843

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle MŠMT

Z výpočtů vyplývá, že jediným zřizovatelem, který se zabývá optimalizací počtu víceletých gymnázií, jsou kraje. Ve školním roce 2011/12 došlo ze strany krajů ke snížení počtu tříd jimi zřizovaných víceletých gymnázií o 0,826 % (21 tříd) a ve školním roce 2012/13 ke snížení o 1,771 % (45 tříd). Nejvyšší hodnotu navýšení počtu tříd víceletých gymnázií ze všech sledovaných zřizovatelů zaznamenaly obce ve školním roce 2011/12, kdy došlo k navýšení o 33,333 % (18 tříd). Navýšení bylo, ve značné míře, ovlivněno změnou zřizovatele (převod z krajů na obce). Ze strany zřizovatelů neveřejných víceletých gymnázií

nedošlo v žádném ze sledovaných období k poklesu vzhledem k základnímu období školního roku 2006/07. Jediným zřizovatelem, který v průběhu sledovaného období neustále zvyšoval počet tříd víceletých gymnázií, je církev. Ve školním roce 2006/07 byl počet tříd jí zřizovaných víceletých gymnázií 166 a ve školním roce 2012/13 již 184, tzn. nárůst o 10,843 %.

4.1.2 Počet absolventů vysokých škol

Podstatnou část terciárního sektoru vzdělávání tvoří vysoké školy. Představují nejvyšší článek vzdělávací soustavy a jsou vrcholnými centry vzdělanosti. Třístupňové vysokoškolské studium je tvořeno studiem bakalářským, magisterským a doktorským. Nabídka vysokoškolského studia bude navýšena o požadavek vhodné kvantitativní struktury vzhledem k počtu studentů přijímaných do jednotlivých stupňů vysokoškolského studia: „...ke zvyšování počtu studentů na vysokých školách bude docházet prakticky jen v bakalářských studijních programech, jejichž studijní obsah umožní absolventům získat kvalifikaci vhodnou pro otevřený evropský trh“.³⁴

Počet absolventů jednotlivých stupňů vysokoškolského studia v prezenční formě studia za období 2001-2013 je pro přehlednost uspořádán, viz tabulka 6.

Tabulka 6: Absolventi VŠ – prezenční forma studia

ABSOLVENTI VŠ - PREZENČNÍ FORMA STUDIA								
ROK	BAKALÁŘSKÉM		MAGISTERSKÉM		NAVAZ. MAGISTERSKÉM		DOKTORSKÉM	
	VEŘEJNÉ	SOUKROMÉ	VEŘEJNÉ	SOUKROMÉ	VEŘEJNÉ	SOUKROMÉ	VEŘEJNÉ	SOUKROMÉ
2001	5 817	126	16 328	0	3 209	0	232	0
2002	5 664	349	16 827	0	3 301	0	288	0
2003	5 362	600	17 456	0	3 436	0	310	0
2004	7 034	932	18 670	0	3 759	63	374	0
2005	11 098	1 575	17 625	12	3 674	60	496	0
2006	15 891	1 980	17 865	36	4 469	184	456	0
2007	21 625	2 230	16 445	52	6 859	327	495	0
2008	25 229	2 886	14 592	29	10 230	534	514	0
2009	28 825	3 442	10 521	26	14 740	700	548	0
2010	29 480	4 436	8 916	27	17 820	964	488	0
2011	31 155	4 565	7 511	8	19 861	1 183	539	0
2012	31 785	4 631	6 553	2	20 473	1 269	664	2
2013	31 875	4 510	5 400	1	21 546	1 395	592	0

Zdroj: upraveno dle databáze MŠMT

³⁴ Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 69. ISBN 80-211-0372-8.

Tabulka 6 je zpracována tak, aby nedocházelo k dublování dat. Ve sloupci „bakalářském“ jsou uvedeni absolventi samostatných bakalářských studijních programů, jejichž standardní doba studia včetně praxe je nejméně tři roky a nejvýše čtyři roky. Ve sloupci „magisterském“ jsou uvedeni absolventi magisterských studijních programů, které z důvodu charakteru studijních programů nenavazují na bakalářské studijní programy a jejichž standardní doba studia je nejméně čtyři roky a nejvýše šest roků. Ve sloupci „navazujícím magisterském“ jsou uvedeni absolventi magisterských studijních programů, které bezprostředně navazují na bakalářské studijní programy a jejichž standardní doba studia je nejméně jeden a nejvýše tři roky. Ve sloupci „doktorském“ jsou uvedeni absolventi doktorských studijních programů, jejichž standardní délka studia je nejméně tři a nejvýše čtyři roky.³⁵

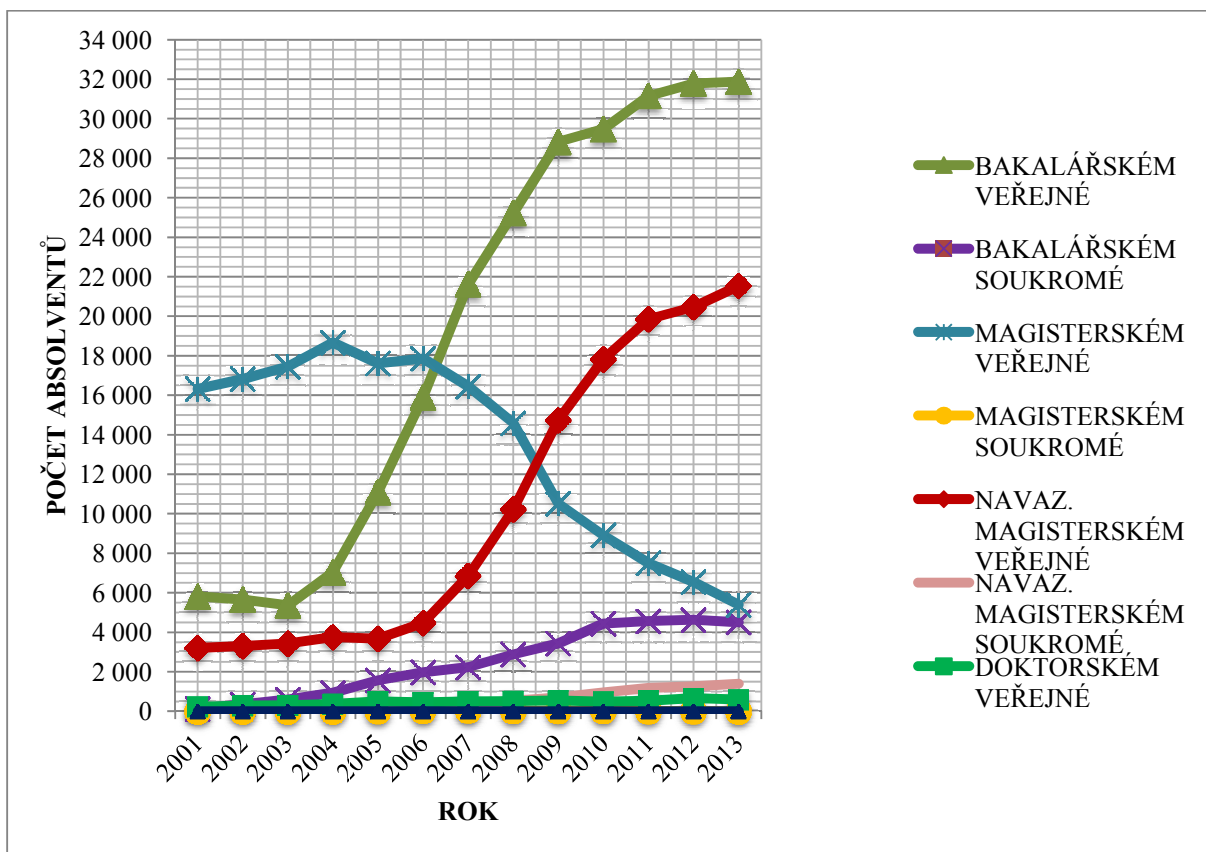
Z tabulky 6 vyplývá nárůst počtu absolventů ve sledovaném období 2001-2013 v jednotlivých stupních vysokoškolského studia. Výjimkou je pouze magisterské studium, ve kterém došlo k poklesu absolventů z důvodu restrukturalizace vysokoškolského studia. Nejvyššího počtu absolventů dosahují ve všech stupních vysokoškolského studia veřejné vysoké školy.

Vývoj počtu absolventů jednotlivých stupňů vysokoškolského studia v denní formě studia je graficky znázorněn, viz obrázek 3.

---

³⁵ Školství: školský zákon, vyhlášky, předškolní, základní, střední, vyšší odborné a jiné vzdělávání, školy a školská zařízení, výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče, pedagogičtí pracovníci, vysoké školství: podle stavu k 4.3.2013. Ostrava: Sagit, 2013, s. 419-420. ÚZ. ISBN 978-80-7208-974-1.

Obrázek 3: Absolventi VŠ – prezenční forma studia

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle MŠMT

Z obrázku 3 jednoznačně vyplývá, že nejvyššího počtu absolventů bylo dosaženo v roce 2013 v bakalářském stupni vysokoškolského studia na veřejných vysokých školách. Vývoj počtu absolventů magisterského stupně studia, pokles na 5400 absolventů veřejných vysokých škol v roce 2013, a navazujícího magisterského stupně studia, nárůst na 21546 absolventů veřejných vysokých škol v roce 2013, ovlivnila restrukturalizace vysokoškolského studia (třístupňové vysokoškolské studium).

Restrukturalizace ovlivnila vývoj bakalářského stupně studia na soukromých vysokých školách, nárůst na 4510 absolventů soukromých vysokých škol v roce 2013, a navazujícího magisterského stupně studia, nárůst na 1395 absolventů soukromých vysokých škol v roce 2013.

Pro charakterizaci změny výše počtu absolventů VŠ v prezenční formě studia dle jednotlivých stupňů vysokoškolského studia použijeme bazické indexy, viz vzorec (1), které znázorňují vývoj k stálému základu, v tomto případě k roku 2001, viz tabulka 7.

Tabulka 7: Absolventi VŠ – prezenční forma studia (bazický index)

ABSOLVENTI VŠ - PREZENČNÍ FORMA STUDIA								
ROK	BAKALÁŘSKÉM		MAGISTERSKÉM		NAVAZ. MAGISTERSKÉM		DOKTORSKÉM	
	bazický index	% změna	bazický index	% změna	bazický index	% změna	bazický index	% změna
2001	-	-	-	-	-	-	-	-
2002	1,01178	1,178	1,03056	3,056	1,02867	2,867	1,24138	24,138
2003	1,00320	0,320	1,06908	6,908	1,07074	7,074	1,33621	33,621
2004	1,34040	34,040	1,14343	14,343	1,19103	19,103	1,61207	61,207
2005	2,13242	113,242	1,08017	8,017	1,16360	16,360	2,13793	113,793
2006	3,00707	200,707	1,09634	9,634	1,44998	44,998	1,96552	96,552
2007	4,01397	301,397	1,01035	1,035	2,23933	123,933	2,13362	113,362
2008	4,73078	373,078	0,89546	-10,454	3,35432	235,432	2,21552	121,552
2009	5,42941	442,941	0,64595	-35,405	4,81147	381,147	2,36207	136,207
2010	5,70688	470,688	0,54771	-45,229	5,85354	485,354	2,10345	110,345
2011	6,01043	501,043	0,46050	-53,950	6,55781	555,781	2,32328	132,328
2012	6,12755	512,755	0,40146	-59,854	6,77532	577,532	2,87069	187,069
2013	6,12233	512,233	0,33078	-66,922	7,14896	614,896	2,55172	155,172

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle MŠMT

Z výpočtů jednoznačně vyplývá, že navýšení počtu absolventů o 614,896 % u navazujícího magisterského studia v roce 2013 proti základnímu posuzovanému roku 2001 je nejvyšší dosaženou hodnotou za celé sledované období 2001-2013 a zároveň nejvyšší hodnotou ze všech stupňů vysokoškolské prezenční formy studia. Neméně významné navýšení počtu absolventů za sledované období 2001-2013 zaznamenalo bakalářské studium, navýšení o 512,755 % v roce 2012 a 512,233 % v roce 2013. Klesající trend v období 2008-2013 (pokles až o 66,922 % v roce 2013 proti roku 2001) u magisterského studia souvisí s restrukturalizací vysokoškolského studia (přechod na třístupňové vysokoškolské studium). Nejvyšší procentuální změny, navýšení o 187,069 % počtu absolventů doktorského studia bylo dosaženo v roce 2012.

Vysokoškolské studium není uskutečňováno pouze formou prezenční, ale rovněž formou distanční a kombinovanou. Počet absolventů jednotlivých stupňů vysokoškolského studia v distanční a kombinované formě studia za období 2001-2013 je pro přehlednost uspořádán, viz tabulka 8.

Tabulka 8: Absolventi VŠ – distanční a kombinovaná forma studia

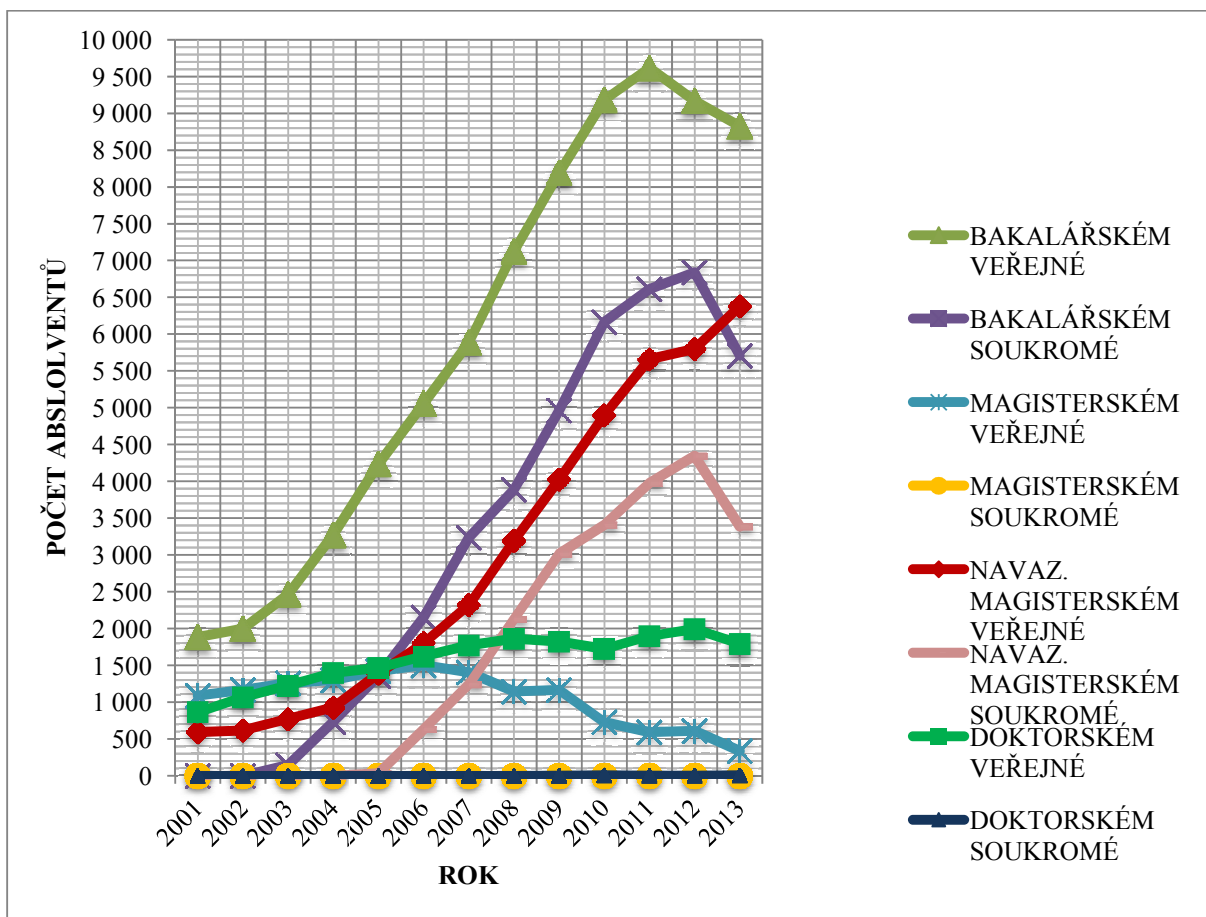
ABSOLVENTI VŠ - DISTANČNÍ A KOMBINOVANÁ FORMA STUDIA								
ROK	BAKALÁŘSKÉM		MAGISTERSKÉM		NAVAZ. MAGISTERSKÉM		DOKTORSKÉM	
	VEŘEJNÉ	SOUKROMÉ	VEŘEJNÉ	SOUKROMÉ	VEŘEJNÉ	SOUKROMÉ	VEŘEJNÉ	SOUKROMÉ
2001	1 887	0	1 090	0	595	0	865	0
2002	1 999	0	1 169	0	617	0	1 068	0
2003	2 466	148	1 260	0	771	0	1 223	0
2004	3 271	731	1 301	0	927	0	1 399	0
2005	4 237	1 358	1 425	0	1 391	37	1 466	0
2006	5 060	2 155	1 501	0	1 805	633	1 623	0
2007	5 888	3 240	1 407	0	2 322	1 241	1 772	0
2008	7 125	3 890	1 145	0	3 195	2 130	1 865	0
2009	8 193	4 965	1 166	0	4 027	3 015	1 826	1
2010	9 183	6 163	730	0	4 900	3 409	1 726	8
2011	9 616	6 613	594	0	5 660	3 976	1 898	2
2012	9 172	6 840	612	0	5 799	4 345	1 995	2
2013	8 825	5 709	339	0	6 380	3 386	1 793	7

Zdroj: upraveno dle databáze MŠMT

Z tabulky 8 vyplývá, že k nejvyššímu nárůstu počtu absolventů vysokoškolského studia v distanční a kombinované formě studia došlo v bakalářském stupni studia na veřejných vysokých školách v roce 2011 (9616 absolventů). Rovněž v navazujícím magisterském studiu na veřejných vysokých školách došlo k nárůstu absolventů na 6380 absolventů v roce 2013.

V oblasti soukromého vysokého školství došlo rovněž k nárůstu počtu absolventů, jak v bakalářském stupni studia, nejvyššího počtu absolventů bylo dosaženo v roce 2012 (6840 absolventů), tak v navazujícím magisterském stupni studia, kdy nejvyššího počtu absolventů bylo dosaženo také v roce 2012 (4345 absolventů).

Vývoj počtu absolventů jednotlivých stupňů vysokoškolského studia v distanční a kombinované formě studia je graficky znázorněn, viz obrázek 4.

Obrázek 4: Absolventi VŠ – distanční a kombinovaná forma studia

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle MŠMT

Z obrázku 4 jednoznačně vyplývá, že nejvyššího počtu absolventů (9616 absolventů) bylo dosaženo v roce 2011 v bakalářském stupni vysokoškolského studia na veřejných vysokých školách. Rovněž v oblasti soukromého vysokého školství v bakalářském stupni studia došlo k nárůstu počtu absolventů. Nejvyššího počtu absolventů bylo dosaženo v roce 2012 (6840 absolventů). V navazujícím magisterském stupni studia v distanční a kombinované formě studia došlo ve sledovaném období 2001-2013 k postupnému nárůstu počtu absolventů veřejných vysokých škol z 595 absolventů v roce 2001 na 6380 absolventů v roce 2013. V oblasti soukromého školství došlo ve sledovaném období 2001-2013 rovněž k postupnému nárůstu počtu absolventů s výkyvem v roce 2013 pokles o 959 absolventů proti roku 2012.

Pro charakterizaci změny výše počtu absolventů vysokých škol v distanční a kombinované formě studia dle jednotlivých stupňů vysokoškolského studia použijeme bazické indexy, viz vzorec (1), které znázorňují vývoj k stálému základu, v tomto případě k roku 2001, viz tabulka 9.

Tabulka 9: Absolventi VŠ – distanční a kombinovaná forma studia (bazický index)

ABSOLVENTI VŠ – DISTANČNÍ A KOMBINOVANÁ FORMA STUDIA								
ROK	BAKALÁŘSKÉM		MAGISTERSKÉM		NAVAZ. MAGISTERSKÉM		DOKTORSKÉM	
	bazický index	% změna	bazický index	% změna	bazický index	% změna	bazický index	% změna
2001	-	-	-	-	-	-	-	-
2002	1,05935	5,935	1,07248	7,248	1,03697	3,697	1,23468	23,468
2003	1,38527	38,527	1,15596	15,596	1,29580	29,580	1,41387	41,387
2004	2,12083	112,083	1,19358	19,358	1,55798	55,798	1,61734	61,734
2005	2,96502	196,502	1,30734	30,734	2,40000	140,000	1,69480	69,480
2006	3,82353	282,353	1,37706	37,706	4,09748	309,748	1,87630	87,630
2007	4,83731	383,731	1,29083	29,083	5,98824	498,824	2,04855	104,855
2008	5,83731	483,731	1,05046	5,046	8,94958	794,958	2,15607	115,607
2009	6,97297	597,297	1,06972	6,972	11,83529	1 083,529	2,11214	111,214
2010	8,13249	713,249	0,66972	-33,028	13,96471	1 296,471	2,00462	100,462
2011	8,60042	760,042	0,54495	-45,505	16,19496	1 519,496	2,19653	119,653
2012	8,48543	748,543	0,56147	-43,853	17,04874	1 604,874	2,30867	130,867
2013	7,70217	670,217	0,31101	-68,899	16,41345	1 541,345	2,08092	108,092

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle MŠMT

Z výpočtů jednoznačně vyplývá, že vývoj počtu absolventů jednotlivých studijních programů vysokoškolského studia v distanční a kombinované formě ve sledovaném období 2001-2013 má stejný vývoj jako v prezenční formě studia. Nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v navazujícím magisterském studiu v roce 2012, a to navýšení o 1604,874 % absolventů. V magisterském studiu se vliv restrukturalizace vysokoškolského studia (přechod na třístupňové vysokoškolské studium) projevil o dva roky později než u prezenční formy studia, tj. v roce 2010.

4.2 Kvalitativní ukazatele

„Kvalita ve vzdělání je dána mírou naplnění určitých požadavků, které jsou stanoveny jako cíle vzdělávací instituce s ohledem na účelné využívání finančních prostředků.“³⁶

Součástí jedné z hlavních strategických linií „Bílé knihy“ pro období 2001-2005, monitorování a hodnocení kvality a efektivity vzdělávání, je realizace nového pojetí maturitní zkoušky. *„Úplné střední vzdělávání bude uzavřeno nově koncipovanou maturitní zkouškou. Její společná část umožní srovnatelnost výsledků mezi jednotlivými studenty a školami a postupně zjednoduší přechod do terciárního vzdělávání.“³⁷* Z tohoto důvodu byla úspěšnost

³⁶ Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 71. ISBN 80-211-0372-8.

³⁷ Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 92-93. ISBN 80-211-0372-8.

u maturitní zkoušky 2013 (společná část) vybrána jako kvalitativní ukazatel v oblasti středního vzdělávání.

Součástí hlavních opatření v rámci monitorování a hodnocení kvality a efektivnosti terciárního vzdělávání je dobudování systému hodnocení tohoto typu vzdělávání. Cílem je vhodně propojit vnitřní hodnocení jednotlivých vysokých škol za spoluúčasti studentů s vnějším hodnocením Akreditační komise, které je podkladem pro akreditaci.³⁸ Kvalitativním ukazatelem v oblasti vysokého školství byla proto vybrána stanoviska Akreditační komise pro doktorské studijní programy.

4.2.1 Úspěšnost u maturitní zkoušky 2013 (společná část)

Nejvyšší vypovídající hodnotu společné části maturitní zkoušky 2013 má zkouška z předmětu Český jazyk a literatura. Důvodem je povinné absolvování této zkoušky, s jednotným celorepublikovým zadáním, všemi žáky konajícími maturitní zkoušku. Druhou povinnou zkoušku si volí student sám na základě vlastního výběru ze dvou variant, a to ze zkoušky z matematiky nebo cizího jazyka.

Maturitní zkouška z předmětu Český jazyk a literatura se skládá ze tří částí:

- ústní zkouška,
- písemná zkouška,
- didaktický test.

Výsledky jednotlivých skupin oborů jsou pro přehlednost graficky zpracovány, viz tabulka 10 a obrázek 5. Z výsledků jednotlivých částí maturitní zkoušky (viz přílohy C, D, E) je vypočten aritmetický průměr za celou zkoušku, viz vzorec (2).³⁹

$$\bar{x} = \frac{x_1 + x_2 + x_3}{n} \quad (2)$$

kde: $\bar{x}$ je aritmetický průměr;

x_1 hodnota – ústní zkouška;

x_2 hodnota – písemná práce;

x_3 hodnota – didaktický test;

n počet hodnot.

---

³⁸ *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 92-93. ISBN 80-211-0372-8.

³⁹ HINDLS, Richard, at al. *Statistika pro ekonomy*. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007, s. 30. ISBN 978-80-86946-43-6.

Tabulka 10: Maturitní zkouška 2013 – Český jazyk a literatura

SKUPINA OBORŮ	ČESKÝ JAZYK A LITERATURA (úspěšnost v %)			ÚSPĚŠNOST (%) ARITMET. PRŮM.
	ÚSTNÍ ZKOUŠKA	PÍSEMNÁ PRÁCE	DIDAKTICKÝ TEST	
Gymnázium 4 leté	98,79	99,37	99,89	99,35
Gymnázium 6 leté	99,12	99,79	100,00	99,64
Gymnázium 8 leté	99,38	99,85	99,98	99,73
Lyceum	98,61	99,45	99,58	99,21
SOŠ ekonomické	97,08	98,17	98,83	98,03
SOŠ hotelové a podnikatelské	94,92	96,80	97,45	96,39
SOŠ pedagogické a humanitní	96,22	97,22	97,71	97,05
SOŠ technické 1	96,74	97,63	99,11	97,83
SOŠ technické 2	96,12	97,01	97,19	96,77
SOŠ umělecké	97,03	98,66	98,27	97,99
SOŠ zdravotnické	95,04	97,83	96,62	96,50
SOŠ zemědělské	95,97	96,83	97,55	96,78
SOU ostatní	93,94	95,67	94,25	94,62
SOU ostatní (nástavby)	95,09	94,31	94,36	94,59
SOU technické	96,26	95,83	97,34	96,48
SOU technické (nástavby)	96,69	94,20	96,29	95,73

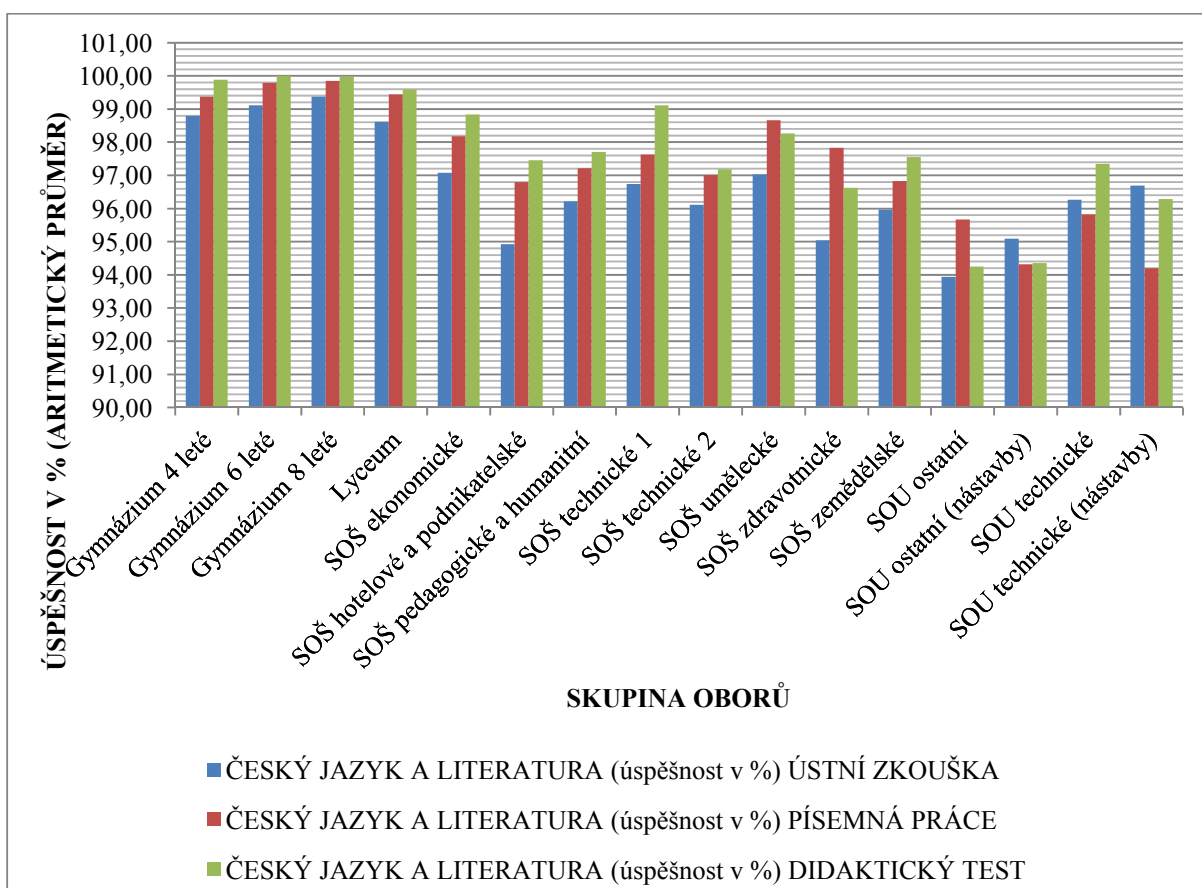
Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

Úspěšnost v jednotlivých částech maturitní zkoušky je procentuálním vyjádřením úspěšných absolventů zkoušky. Úspěšný absolvent zkoušky je ten, jehož hodnocení (známka) bylo v rozmezí 1-4 (vyhověl). Nejvyšší hodnoty (vyhověl), které je možno dosáhnout je 100 %. Této hodnoty nebylo v žádné ze sledovaných skupin oborů dosaženo současně ve všech třech částech maturitní zkoušky. Úspěšnosti 100% se podařilo dosáhnout pouze žákům gymnázií 6 letých v didaktickém testu (didaktický test konalo 1930 žáků a všichni byli úspěšní), viz příloha E.

Z tabulky 10 jednoznačně vyplývá, že nejlepších výsledků dosáhli žáci gymnázií, z toho nejlépe dopadli žáci gymnázií 8 letých s celkovým aritmetickým průměrem úspěšnosti 99,73 %. Nejhoršího výsledku ze všech tří částí zkoušky žáci gymnázií 8 letých dosáhli v ústní části zkoušky, z celkového počtu 8024 žáků konajících zkoušku bylo 50 neúspěšných, viz příloha C.

Velmi dobrých výsledků rovněž dosáhli žáci lyceí s celkovým aritmetickým průměrem úspěšnosti 99,21 %. Z celé sledové skupiny oborů nejhůře dopadli žáci SOU-ostatní (nástavby) s celkovým aritmetickým průměrem úspěšnosti 94,59 %.

Úspěšnost žáků v jednotlivých částech maturitní zkoušky z předmětu Český jazyk a literatura je graficky znázorněna, viz obrázek 5.

Obrázek 5: Maturitní zkouška 2013 – Český jazyk a literatura

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

Z obrázku 5 jednoznačně vyplývá, že didaktický test lze na základě dosažených výsledků považovat za část zkoušky, kterou většina žáků zvládla nejlépe ze všech tří částí.

Maturitní zkouška z vybraného cizího jazyka se skládá ze tří zkoušek:

- ústní zkouška,
- písemná práce,
- didaktický test.

Žáci volí cizí jazyk z nabídky cizích jazyků vyhlášených ředitelem školy. Pro zpracování Maturitní zkoušky 2013 byly vybrány výsledky maturitní zkoušky z předmětu Anglický jazyk. Výsledky byly pro přehlednost zpracovány, viz tabulka 11 a obrázek 6. Z výsledků jednotlivých zkoušek (viz přílohy F, G, H) je vypočten výsledný aritmetický průměr, viz vzorec (2).

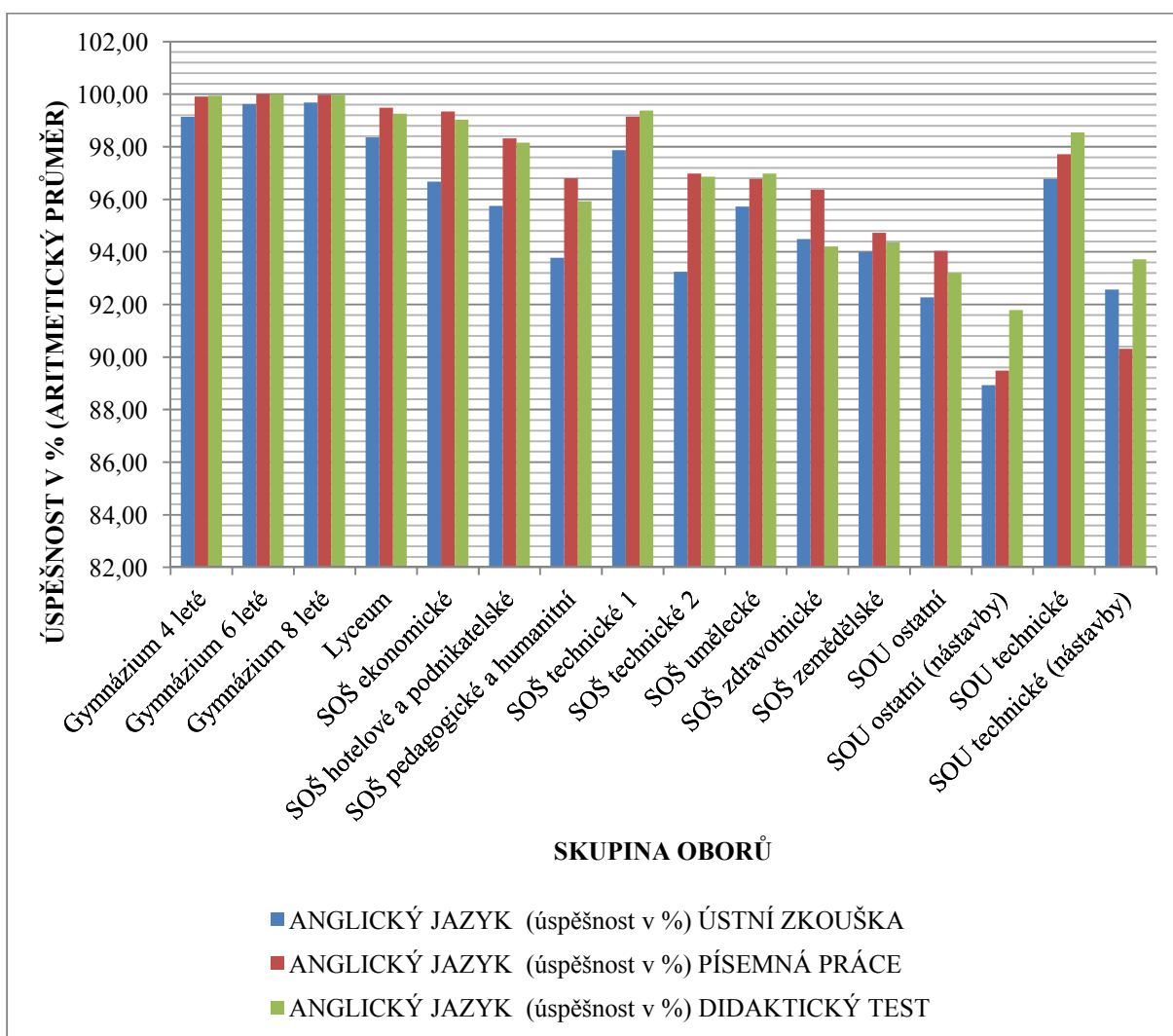
Tabulka 11: Maturitní zkouška 2013 – Anglický jazyk

SKUPINA OBORŮ	ANGLICKÝ JAZYK (úspěšnost v %)			ÚSPĚŠNOST (%) ARITMET. PRŮM.
	ÚSTNÍ ZKOUŠKA	PÍSEMNÁ PRÁCE	DIDAKTICKÝ TEST	
Gymnázium 4 leté	99,14	99,90	99,95	99,66
Gymnázium 6 leté	99,63	100,00	100,00	99,88
Gymnázium 8 leté	99,69	99,98	99,98	99,88
Lyceum	98,36	99,48	99,25	99,03
SOŠ ekonomické	96,68	99,34	99,04	98,35
SOŠ hotelové a podnikatelské	95,74	98,32	98,15	97,41
SOŠ pedagogické a humanitní	93,78	96,81	95,93	95,51
SOŠ technické 1	97,87	99,15	99,38	98,80
SOŠ technické 2	93,24	96,98	96,87	95,70
SOŠ umělecké	95,73	96,78	96,98	96,50
SOŠ zdravotnické	94,49	96,36	94,20	95,02
SOŠ zemědělské	93,99	94,73	94,36	94,36
SOU ostatní	92,27	94,04	93,20	93,17
SOU ostatní (nástavby)	88,93	89,49	91,79	90,07
SOU technické	96,78	97,71	98,54	97,68
SOU technické (nástavby)	92,57	90,31	93,71	92,20

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

Nejlepších výsledků opět dosáhli žáci gymnázií, v tomto případě shodně gymnázií 6 letých a 8 letých, s aritmetickým průměrem úspěšnosti 99,88 %. Žáci gymnázií 6 letých dosáhli v písemné práci a didaktickém testu dokonce 100 % úspěšnosti.

Nejhorších výsledků dosáhli znovu žáci SOU-ostatní (nástavby) s aritmetickým průměrem úspěšnosti 90,07 %. Jejich úspěšnost byla nejhorší ze všech skupin oborů ve všech třech částech maturitní zkoušky, viz přílohy F, G, H. Nejlépe ze všech třech částí maturitní zkoušky zvládli žáci SOU-ostatní (nástavby) zkoušku ve formě didaktického testu s úspěšností 91,79 % (z 2278 žáků konajících zkoušku uspělo 2091 a neuspělo 187 žáků), viz příloha H.

Obrázek 6: Maturitní zkouška 2013 – Anglický jazyk

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

Z obrázku 6 jednoznačně vyplývá, že nejhorších výsledků ze všech tří částí maturitní zkoušky z předmětu Anglický jazyk dosahovali žáci v ústní zkoušce, výjimkou jsou žáci SOU-technické (nástavby), kteří nejhorších výsledků dosáhli v části, písemná práce.

Nejhorších výsledků, ve všech třech částech maturitní zkoušky, dosáhli žáci-SOU ostatní (nástavby), naopak nejlepších a „nejvyrovnanějších“ výsledků, ve všech třech částech maturitní zkoušky, dosáhli žáci gymnázií.

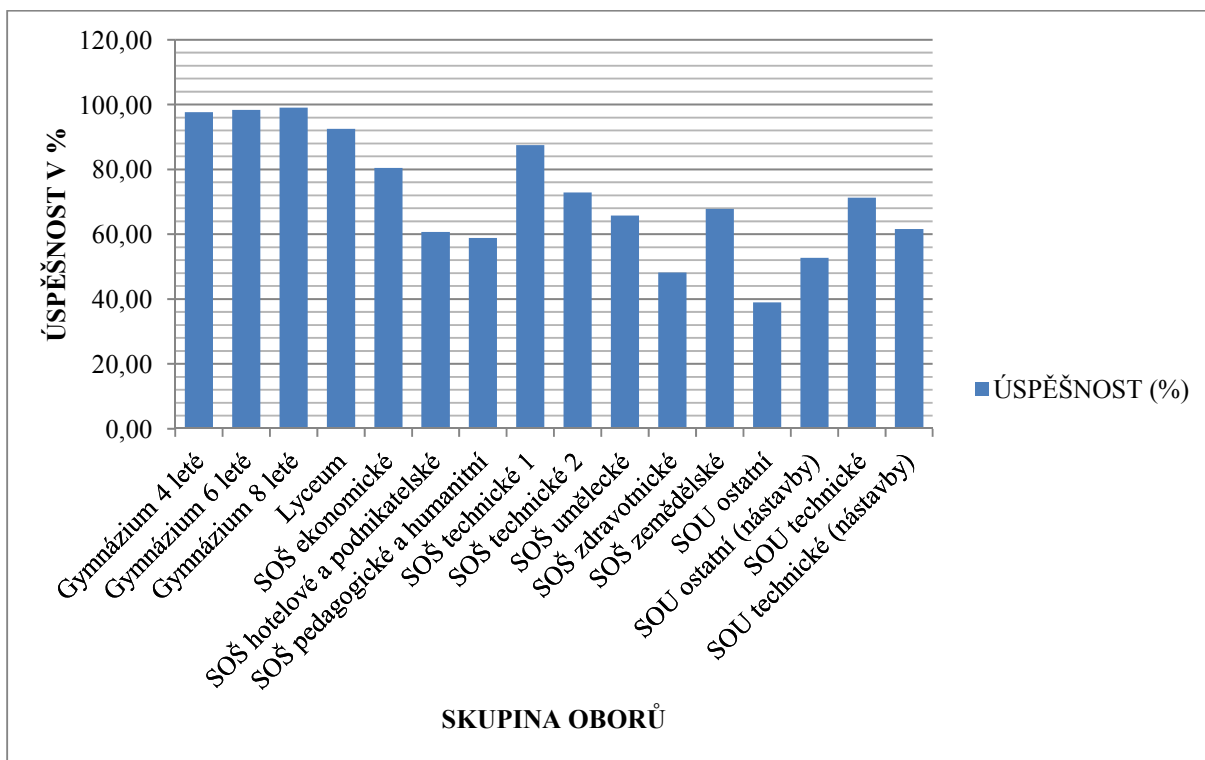
Maturitní zkouška z předmětu Matematika se skládá pouze z didaktického testu, z tohoto důvodu je také většinou žáků volena bez ohledu na vykazované výsledky v průběhu celého studia. Tomuto trendu odpovídají dosažené výsledky. Výsledky jsou pro přehlednost zpracovány, viz tabulka 12 a obrázek 7.

Tabulka 12: Maturitní zkouška 2013 – Matematika

SKUPINA OBORŮ	MATEMATIKA - DIDAKTICKÝ TEST (počet)			ÚSPĚŠNOST (%)
	KONALI	NEUSPĚLI	USPĚLI	
Gymnázium 4 leté	4416	103	4313	97,67
Gymnázium 6 leté	653	11	642	98,32
Gymnázium 8 leté	3187	31	3156	99,03
Lyceum	2025	151	1874	92,54
SOŠ ekonomické	1635	320	1315	80,43
SOŠ hotelové a podnikatelské	1409	553	856	60,75
SOŠ pedagogické a humanitní	879	362	517	58,82
SOŠ technické 1	6187	777	5410	87,44
SOŠ technické 2	732	199	533	72,81
SOŠ umělecké	111	38	73	65,77
SOŠ zdravotnické	461	239	222	48,16
SOŠ zemědělské	1049	337	712	67,87
SOU ostatní	638	389	249	39,03
SOU ostatní (nástavby)	3060	1446	1614	52,75
SOU technické	2066	593	1473	71,30
SOU technické (nástavby)	1008	387	621	61,61

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

Z výsledků jednoznačně vyplývá, že 90 % hranici úspěšnosti překročily pouze skupiny oborů gymnázií (všechny obory) a lyceí. Nejlepšího výsledku dosáhli žáci gymnázií 8 letých s úspěšností 99,03 %, opakem jsou žáci SOU-ostatní s alarmujícím výsledkem úspěšnosti 39,03 % (z 638 žáků konajících zkoušku uspělo pouze 249 a neuspělo 389 žáků). Hranice úspěšnosti 50 % se nepodařilo dosáhnout rovněž SOŠ zdravotnické (úspěšnost 48,16 %).

Obrázek 7: Maturitní zkouška 2013 – Matematika

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

Z obrázku 7, který je grafickým zpracováním úspěšnosti maturitní zkoušky z předmětu Matematika, jednoznačně vyplývá výše zmíněný alarmující výsledek žáků SOU-ostatní (39,03 %).

4.2.2 Stanoviska Akreditační komise pro doktorské studijní programy

„Akreditační komise pečuje o kvalitu vysokoškolského vzdělávání a všestranně posuzuje vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost vysokých škol.“⁴⁰

Základním opatřením směřujícím k zajištění kvality je akreditace dvou důležitých, z hlediska zajišťování kvality rozhodujících činností, kterými jsou:

- uskutečňování studijních programů,
- habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem.

Akreditaci těchto činností uděluje MŠMT na základě stanoviska Akreditační komise. Akreditace bakalářských a magisterských studijních programů se týká všech typů vysokých

⁴⁰ Školství: školský zákon, vyhlášky, předškolní, základní, střední, vyšší odborné a jiné vzdělávání, školy a školská zařízení, výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče, pedagogičtí pracovníci, vysoké školství: podle stavu k 4.3.2013. Ostrava: Sagit, 2013, s. 430. ÚZ. ISBN 978-80-7208-974-1.

škol bez výjimky, akreditaci doktorského studijního programu a akreditaci habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem mohou získat jen vysoké školy univerzitní.

Další opatření vyplývající ze zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), a směřující k zajištění kvality vysokoškolského vzdělávání jsou existence státních zkoušek, oprávnění Akreditační komise hodnotit činnost vysokých škol a povinnost vysokých škol provádět pravidelně hodnocení vlastní činnosti.⁴¹

Pro hodnocení kvality vysokoškolského vzdělávání byla vybrána stanoviska Akreditační komise pro obory doktorských studijních programů v období 2003-2012. Hodnota stanoviska je dána součtem počtu akreditací, prodloužení akreditace a rozšíření akreditace. Data jsou pro přehlednost zpracována, viz tabulka 13.

Tabulka 13: Stanoviska Akreditační komise – obory doktorských SP

ROK	OBORY DOKTORSKÝCH SP				CELKEM ŽÁDOSTÍ
	SOUHLAS	%	NESOUHLAS	%	
2003	19	90,48	2	9,52	21
2004	42	97,67	1	2,33	43
2005	160	95,24	8	4,76	168
2006	158	96,34	6	3,66	164
2007	376	94,95	20	5,05	396
2008	443	98,01	9	1,99	452
2009	570	93,90	37	6,10	607
2010	288	93,20	21	6,80	309
2011	248	90,51	26	9,49	274
2012	652	98,49	10	1,51	662

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle Akreditační komise České republiky

Ze zpracovaných dat jednoznačně vyplývá, že v průběhu sledovaného období 2003-2012 došlo ke zvýšení počtu souhlasného stanoviska Akreditační komise. Zvýšení počtu souhlasných stanovisek v roce 2007 na celkový počet 376, tj. nárůst o 137,97 %, byl způsoben zvýšeným počtem nově udělených akreditací v celkovém počtu 303, což je nárůst proti roku 2006 o 209 nově udělených akreditací. Nejvyššího počtu souhlasných stanovisek bylo dosaženo v roce 2012. Skokový nárůst v roce 2012 byl způsoben souhlasným stanoviskem k prodloužení akreditací v celkovém počtu 590, tj. nárůst o 456,60 %, proti roku 2011, kdy bylo souhlasné stanovisko s prodloužením akreditace uděleno 106 žádostem. Prudký pokles udělených stanovisek v roce 2010 je způsoben nižším počtem žádostí o udělení

⁴¹ Národní přiřazovací zpráva České republiky: Studie o zajišťování kvality v terciárním vzdělávání. Národní ústav odborného vzdělávání [online]. 2010 [cit. 20.3.2014]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/narodni-prirazovaci-zprava-ceske-republiky?highlightWords=zaji%C5%A1%C5%A5ov%C3%A1n%C3%AD+kvality+%C4%8Desk%C3%A9m+terci%C3%A1rn%C3%ADm+vzd%C4%9Bl%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD>

akreditace 158 (proti roku 2009 pokles o 121 žádostí), tj. pokles o 43,37 % žádostí o prodloužení akreditace 115 (proti roku 2009 pokles o 148 žádostí), tj. pokles o 56,27 % a žádostí o rozšíření akreditace 15 (proti roku 2009 pokles o 13 žádostí), tj. pokles o 46,43 %.

Akreditační komise ve své výroční zprávě za rok 2013 dospěla v obecné rovině k následujícím kladným zjištěním: *..., Na vysokých školách v ČR existuje dostatečně široké spektrum doktorských programů s vysokou úrovní. Zvyšují se nároky na kvalitu disertačních prací a publikační výstupy absolventa. V posledních letech se posiluje také význam průběžné kontroly studia a kontroly dodržování pravidel stanovených studijním a zkušebním řádem. Většina škol přijala v posledních letech nová pravidla, zpřísnila či upřesnila požadavky na studenty. Zastavil se také masový nárůst počtu studentů v doktorských programech. Je možné tedy konstatovat, že trendem posledních let z hlediska doktorského studia je podpora kvality namísto kvantity...*⁴²

---

⁴² AKREDITAČNÍ KOMISE ČESKÁ REPUBLIKA. *Výroční zpráva Akreditační komise za rok 2013* [online]. 2014 [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: http://www.akreditacnikomise.cz/attachments/article/514/CZ_V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202013.pdf.

5 ZHODNOCENÍ NAPLNĚNÍ STANOVENÝCH KRITÉRIÍ

Obsahem kapitoly je zhodnocení naplnění stanovených kritérií Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice. Cílem kapitoly je na základě zhodnocení doporučit možná řešení dosaženého stavu.

Z hlediska objektivit bude hodnocení dosaženého stavu (naplnění stanovených kritérií Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice) a doporučení směřováno v rámci vybraných kvantitativních a kvalitativních ukazatelů.

5.1 Vývoj počtu víceletých gymnázií

Vliv demografického vývoje na naplněnost jednotlivých oborů a stupňů vzdělávání je jedním ze základních problémů, který je nutné řešit. Víceletá gymnázia (6 a 8letá) realizují druhý stupeň základního vzdělávání, a tak v 5. a 7. ročníku odchází ze základní školy přes 10 % žáků. Alespoň částečným řešením tohoto problému, měla být snaha o ovlivnění počtu víceletých gymnázií: „*Počínaje rokem 2005 budou již všechny děti procházet devíti ročníky základní školy...*“.⁴³

Bohužel výše zmíněné snahy o optimalizaci počtu víceletých gymnázií byla realizována pouze zřizovateli veřejných škol, kterými jsou obce a kraje. Ze strany zřizovatelů neveřejných škol (soukromník, církev) nedošlo ke snížení počtu víceletých gymnázií ani v jednom školním roce ze sledovaného období 2006-2013. Ze strany církve jako zřizovatele víceletých gymnázií došlo ve školním roce 2012/13 dokonce k navýšení počtu víceletých gymnázií o 10,843 % proti školnímu roku 2006/07, viz kap. 4.1.1.

Vzhledem k tomu, že církevní školy patří mezi neveřejné školy (zřizovatelem je dle § 124 odst. 2 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, jiná právnická nebo fyzická osoba), je zrušení a zánik této školské právnické osoby vymezen v § 126 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, nelze počet víceletých gymnázií jí zřizovaných ovlivnit jiným způsobem než nepovolit zřízení a vznik nové školské právnické osoby s tímto víceletým gymnaziálním programem.

---

⁴³ *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 28. ISBN 80-211-0372-8.

Výše zmíněný 10 % odliv žáků ze základních škol na víceletá gymnázia má vliv nejen na finanční a personální zabezpečení chodu základních škol, rovněž má však velký vliv na naplněnost ostatních středních škol a s tím spojené problémy s jejich financováním. Ze základních škol odcházejí žáci studovat gymnaziální programy ve třech vlnách, z 5., 7. a 9. ročníku. Nevhodný způsob financování škol, víceleté gymnaziální studijní programy spolu s nabídkou převažující poptávku po oborech středního vzdělávání ovlivňují strukturu žáků přijímaných do jednotlivých oborů středního vzdělávání. Tento systém v žádném případě nerespektuje potřeby pracovního trhu.

V roce 2012 proběhlo dotazníkové šetření potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol (sekundární sektor). Nedostatek pracovníků určitých profesí je zpracován, viz tabulka 14.

Tabulka 14: Nedostatkové profese (sekundární sektor)

PROFESE	POČET
strojní mechanik, zámečnick	44
zedník, obkladač	37
obráběč kovů	31
strojní inženýr, konstruktér, technolog	28
instalatér, topenář	18
technik, technický pracovník (obecně)	18
mechanik seřizovač, obsluha CNC strojů	16
truhlář	15
stavební inženýr	14
pracovník IT, výpočetní techniky	14
elektrikář	12
kominík	12
tesař	12
obchodní zástupce, obchodník	10
elektromechanik pro zařízení a přístroje	8
malíř a lakýrník	8
nástrojař	7
pokrývač	7
elektrotechnik, mechanik - elektronik	6

Zdroj: upraveno dle databáze NÚV

Z dotazníkového šetření NÚV jednoznačně vyplývá, že největší nedostatek zaměstnavatelé pociťují u profesí ze skupiny oborů Strojírenství a strojírenská výroba (strojní mechanik, obráběč kovů, strojní inženýr apod.) a zároveň u těchto oborů zaměstnavatelé upozorňují na problémy s kvalitou mladých pracovníků.

V rámci dlouhodobých záměrů je nutné se rovněž zaměřit na oborové potřeby trhu a zlepšení kvality připravenosti mladých pracovníků. Podíl jednotlivých odvětví na hrubé přidané hodnotě je pro přehlednost uspořádán, viz tabulka 15.

Tabulka 15: Hrubá přidaná hodnota podle odvětví (rok 2013)

HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA PODLE ODVĚTVÍ (běžné ceny, mil. Kč)		
CZ –NACE	2013^e	podíl (%)
CELKEM	3 464 149	100,00
Zpracovatelský průmysl	869 501	25,10
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	383 146	11,06
Činnosti v oblasti nemovitostí	245 875	7,10
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	228 650	6,60
Doprava a skladování	217 281	6,27
Stavebnictví	206 228	5,95
Profesní, vědecké a technické činnosti	170 830	4,93
Informační a komunikační činnosti	163 256	4,71
Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	157 680	4,55
Peněžnictví a pojišťovnictví	151 390	4,37
Vzdělávání	151 247	4,37
Zdravotní a sociální péče	151 197	4,36
Zemědělství, lesnictví a rybářství	82 654	2,39
Administrativní a podpůrné činnosti	64 339	1,86
Ubytování, stravování a pohostinství	64 303	1,86
Ostatní činnosti	44 120	1,27
Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	41 564	1,20
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	37 128	1,07
Těžba a dobývání	33 322	0,96
Činnosti domácností jako zaměstnavatelů a producentů pro vlastní potřebu	438	0,01

Zdroj: upraveno dle databáze ČSÚ

5.2 Počet absolventů vysokých škol

Další rozvoj terciárního vzdělávání předpokládal jeho rozšíření do jiných než prezenčních forem vzdělávání, tj. do formy kombinované, distanční a dálkové. „...*ke zvyšování počtu studentů na vysokých školách bude docházet prakticky jen v bakalářských studijních programech, jejichž studijní obsah umožní absolventům získat kvalifikaci vhodnou pro otevřený evropský trh*“.⁴⁴

Na základě zpracovaných podkladů, viz kap. 4.1.2, vyplývá, že počet absolventů se zvýšil nejen v distanční a kombinované formě studia, ale také ve formě prezenční. Počet absolventů jednotlivých forem studia a jednotlivých studijních programů za sledované období 2001-2013

⁴⁴ *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 69. ISBN 80-211-0372-8.

rovněž vyvrátil předpoklad zvýšeného počtu studentů pouze v bakalářských studijních programech.

Zda se zvýšení počtu absolventů vysokých škol projevilo také v počtu nezaměstnaných, je zobrazeno, viz tabulka 16.

Tabulka 16: Počet nezaměstnaných dle dosaženého vzdělání a věku

POČET NEZAMĚSTNANÝCH DLE DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ A VĚKU				
ROK	2009	2010	2011	2012
Nezaměstnaní celkem (tis. osob)	352,2	383,7	350,6	366,9
podle dosaženého vzdělání:				
základní	82,9	79,5	70,4	83,4
střední bez maturity	155,4	174,0	155,9	157,3
střední s maturitou	92,8	104,5	96,3	96,0
vysokoškolské	20,9	25,6	27,6	30,2
podle věku:				
do 19 let	17,0	16,1	15,5	16,2
20–29 let	104,3	113,9	96,8	107,2
30–39 let	87,9	88,9	86,2	90,2
40–49 let	64,7	74,4	70,1	69,9
50–59 let	70,0	81,4	73,9	73,0
60 a více let	7,9	8,8	8,1	10,4

Zdroj: Zaměstnanost a mzdy, ČSÚ

V průběhu sledovaného období 2009-2012 došlo k navýšení počtu nezaměstnaných s vysokoškolským vzděláním, stále však tato nezaměstnanost ve výši 30,2 tis. osob v roce 2012 je nejnižší ze všech stupňů dosaženého vzdělání.

„Dokonalá informovanost všech individuálních aktérů o vývoji trhu práce a také spolupráce všech partnerů, kteří jej ovlivňují: škol, zaměstnavatelů, státní správy (municipalit, úřadů práce), odborů i neziskových organizací mohou k jeho dlouhodobé rovnováze vytvořit předpoklady. Podstatná je zejména vyšší angažovanost zaměstnavatelů na profesní přípravě i dalším vzdělávání pracovníků, stejně jako na formulaci strategie vzdělávací politiky. Je třeba si uvědomit, že lidské zdroje jako aktivní prvek vytvářejí strukturu ekonomiky: kapitál a investice přicházejí zpravidla tam, kde nacházejí kvalifikovanou pracovní sílu.“⁴⁵

⁴⁵ *Vzdělávání - brána k evropské integraci: sborník z mezinárodní konference*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2000, s. 352. ISBN 8021024194.

5.3 Úspěšnost u maturitní zkoušky 2013 (společná část)

Maturitní zkouška se skládá ze společné a profilové části, pro rok 2014 zůstává skladba maturitní zkoušky shodná s rokem 2013 (viz příloha B). Nový model maturitní zkoušky měl sloužit k objektivnímu srovnávání jednotlivých středních škol a zároveň se měl stát vstupenkou na vysokou školu. Nová maturitní zkouška měla mít dvě úrovně, vyšší a nižší. Všichni žáci gymnázií měli povinně absolvovat vyšší úroveň maturitní zkoušky, avšak protesty ze strany gymnázií s argumentací, že se pak stejně všichni, bez ohledu na úroveň maturitní zkoušky „sejdou“ na vysoké škole, zrušily tuto původní verzi. Volba jedné ze dvou úrovní, vyšší nebo nižší, byla nahrazena jednou zkouškou, a to zkouškou úrovně obtížnosti základní.

Současný model nelze považovat za nositele objektivity. Za neobjektivnější lze považovat pouze zkoušku z Českého jazyka a literatury z důvodu povinného absolvování této zkoušky všemi žáky. Druhá povinná zkouška, jež je součástí společné části maturitní zkoušky, je volena dle vlastního uvážení žákem. Žák si vybírá ze dvou variant, a to ze zkoušky z matematiky nebo cizího jazyka. S ohledem na zkušenosti z praxe mohu jednoznačně říci, že výběr matematiky jako maturitního předmětu je často ovlivněn typem zkoušky, tj. didaktického testu. Matematika, jako maturitní předmět je často volena bez ohledu na dosažené výsledky v průběhu celého studia. Této skutečnosti odpovídají i dosažené výsledky.

Rovněž profilová část maturitní zkoušky se může setkat s řadou problémů. Jedním z problémů může být § 14 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou:

„(1) Ředitel školy může do nabídky povinných zkoušek profilové části maturitní zkoušky zařadit pouze předměty nebo jiné ucelené části vzdělávacího obsahu, jejichž celková doba podle učebního plánu školního vzdělávacího programu činí dobu vzdělávání nejméně 144 vyučovacími hodinami. Obsahem zkoušky může být více obsahově příbuzných předmětů školního vzdělávacího programu.

(2) Pro jiné formy vzdělávání než denní je pro stanovení nejnižšího počtu vyučovacími hodinami po dobu vzdělávání rozhodující vzdělávací obsah uvedený ve školním vzdělávacím programu, který odpovídá denní formě vzdělávání.“⁴⁶

---

⁴⁶ Školství: školský zákon, vyhlášky, předškolní, základní, střední, vyšší odborné a jiné vzdělávání, školy a školská zařízení, výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče, pedagogičtí pracovníci, vysoké školství: podle stavu k 4.3.2013. Ostrava: Sagit, 2013, s. 251. ÚZ. ISBN 978-80-7208-974-1.

Nikde zde totiž není stanoveno, že zkoušky v rámci společné části maturitní zkoušky se nemohou opakovat v rámci profilové části maturitní zkoušky. To by mohlo způsobit „snížení celkového počtu předmětů“ ze kterých se maturitní zkouška skládá.

Porovnatelnost kvality výstupů středního vzdělávání s maturitní zkouškou vedla oprávněně k myšlence společné části maturitní zkoušky. Bohužel z části zde v současné době, jak již bylo řečeno výše, porovnáváme neporovnatelné. Společná část maturitní zkoušky by měla být v rámci objektivitu tvořena zkouškou z předmětu s nejvyšší hodinovou dotací a předmětu Český jazyk a literatura. Dále by bylo vhodné do celého procesu tvorby systému maturitní zkoušky zapojit zástupce vysokých škol vzhledem k tomu, že úspěšné absolvování maturitní zkoušky je součástí „vstupenky“ na vysokou školu.

5.4 Stanoviska Akreditační komise pro doktorské studijní programy

Jednou z mnoha činností Akreditační komise je udělení stanoviska k žádostem vysokých škol, na jehož základě pak MŠMT udělí vysoké škole akreditaci. Akreditační komise každý rok sestavuje výroční zprávu.

Struktura výroční zprávy za rok 2012:

- Úvodní část:
  - zákonné vymezení,
  - poslání AK,
- AK, stálé pracovní skupiny a sekretariát:
  - složení AK,
  - struktura stálých pracovních skupin,
  - složení pracovních skupin,
  - činnost sekretariátu AK,
- Činnost AK v roce 2012:
  - hodnocení vysokých škol,
  - stanoviska k žádostem o akreditaci,
  - stanoviska k žádostem o udělení státního souhlasu,
  - stanoviska ke zřízení a rozdělení fakult,
  - stanoviska k určení typu vysoké školy,

- příprava dokumentů a koncepčních materiálů,
- Vnější spolupráce v roce 2012:
  - spolupráce AK s jinými institucemi v ČR,
  - mezinárodní spolupráce,
  - naplňování mezinárodních kritérií (ENQA),
- Hodnocení AK:
  - systém vnitřního a vnějšího hodnocení AK,
  - průběh vnitřního hodnocení AK,
  - průběh vnějšího hodnocení AK,
- Přílohy.

Hodnocení doktorských programů bylo zahájeno v roce 2010 na žádost Ministra školství, mládeže a tělovýchovy s předpokládaným termínem dokončení rokem 2013. Z výroční zprávy Akreditační komise za rok 2013 vyplývá, že hodnocení doktorských programů bylo v červnu roku 2013 dokončeno a uzavřeno. „*Nejdůležitějšími ukazateli při hodnocení jsou kvalita souvisejícího výzkumu realizovaného na pracovišti a kvalita výstupů doktorského studia.*“⁴⁷

V roce 2012 obdržela Akreditační komise o 641 žádostí souvisejících s akreditací (žádost o udělení akreditace, prodloužení akreditace nebo rozšíření akreditace) doktorských studijních programů, více než v roce 2003, tj. 662 žádostí, z nichž kladné stanovisko bylo uděleno v 652 případech, tj. navýšení o 3331,58 % souhlasných stanovisek. Akreditační komise při projednávání žádostí dbá na posuzování výkonu pracoviště v oblasti vědy a výzkumu. Pracoviště, pro které vysoká škola akreditaci žádá, musí být nositelem významných domácích, popř. mezinárodních projektů a grantů vztahujících se k danému doktorskému studijnímu programu.⁴⁸

Hodnocení doktorských studijních programů jednotlivých fakult je zpracováno podrobně, obsahuje doporučení pro vedení fakulty, závěrečné stanovisko k akreditaci studijních programů a v neposlední řadě plán kontroly plnění závěrů a doporučení Akreditační komise.

---

⁴⁷ AKREDITAČNÍ KOMISE ČESKÁ REPUBLIKA. *Výroční zpráva Akreditační komise za rok 2012* [online]. 2013 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z:

http://www.akreditacnikomise.cz/attachments/article/465/vyrocní_zprava_ak_2012.pdf

⁴⁸ AKREDITAČNÍ KOMISE ČESKÁ REPUBLIKA. *Výroční zpráva Akreditační komise za rok 2012* [online]. 2013 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z:

http://www.akreditacnikomise.cz/attachments/article/465/vyrocní_zprava_ak_2012.pdf

5.5 Pokračující negativní jevy ve školství

Ministr školství, mládeže a tělovýchovy pověřil dne 30. 4. 2008 vybraný pracovní tým „Analýzou stavu naplnění cílů stanovených v Národním programu rozvoje vzdělávání a navržením priorit a opatření pro další období“. Závěry analýzy ukazují na fakt, že řada opatření, která byla v jednotlivých strategických liniích (viz příloha A) navrhována k realizaci, nebyla uskutečněna vůbec a mnohá z těch, jež realizována byla, měla jen velmi omezený dopad. „Mnohá opatření byla realizována do značné míry formálně bez odpovídající finanční a metodické podpory, která by zvýšila šanci na jejich úspěch.“⁴⁹

Bohužel také období od roku 2008 dosud si nese řadu negativních jevů, na které výše zmíněná analýza poukazuje. Jedním z mnoha příkladů může být velmi častá výměna na postu ministra školství, mládeže a tělovýchovy:

- Ondřej Liška (4. 12. 2007-8. 5. 2009),
- Miroslava Kopicová (8. 5. 2009-13. 7. 2010),
- Josef Dobeš (13. 7. 2010-30. 3. 2012),
- Petr Fiala (2. 5. 2012-10. 7. 2013),
- Dalibor Štys (10. 7. 2013-29. 1. 2014),
- Marcel Chládek (od 29. 1. 2014).⁵⁰

Dále pak cíl, aby průměrná výše platů pedagogických pracovníků byla o 30 % vyšší než průměrné platy v národním hospodářství nebyl dosažen, rovněž tak cíl, aby platy nepedagogických pracovníků byly zvýšeny na úroveň platů srovnatelných profesí v celé rozpočtové sféře.⁵¹ Problematikou odměňování pedagogických pracovníků se v obecné rovině zabývá „Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020“ zavedením kariérního systému, který bude propojen se standardem učitele. „Česká republika usiluje o dokončení a zavedení kariérního systému, který by měl vést všechny učitele k průběžnému zlepšování

---

⁴⁹ PRACOVNÍ SKUPINA MŠMT. *Analýza naplnění cílů Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice (Bílé knihy) v oblasti předškolního, základního a středního vzdělávání* [online]. 2009 [cit. 20.3.2014]. Dostupné z: www.msmt.cz/uploads/VKav_200/A_BK.../AV_evaluace_BK.pdf.

⁵⁰ Ministři školství od roku 1848, MŠMT ČR. *MŠMT ČR* [online]. 2013-2014 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/ministri-skolstvi-od-roku-1848>

⁵¹ *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 23. ISBN 80-211-0372-8.

kvality jejich vyučovacích dovedností a být provázán s motivujícím systémem odměňování podle transparentních pravidel. Celý systém by měl být čtyřstupňový...“.⁵²

---

⁵² MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020*. [online]. 2014 [cit. 2014-06-27]. Dostupné z: <https://docs.google.com/file/d/0B0kcqvjKX4Dlc01ZckQ5RGpLMXM/edit?pli=1>

ZÁVĚR

Cílem práce bylo charakterizovat Bílou knihu, vymezit její hlavní cíle a zhodnotit naplnění reálného rozvoje vzdělávání v České republice v rámci stanovených kritérií vzhledem k tomuto strategickému dokumentu.

Plánovaný vstup České republiky do Evropské unie významně ovlivnil vznik Bílé knihy. Tato jednotná strategická koncepce rozvoje vzdělávání, která bezprostředně navazuje na Zelenou knihu, vychází ze studií a analýz včetně cílů a doporučení zpracovaných nejen českými odborníky, ale také odborníky výboru pro vzdělávání OECD.

V Bílé knize jsou zpracovány hlavní strategické linie vzdělávací politiky v České republice. Jsou zde vymezeny cíle a navržena hlavní opatření, jejichž postupná realizace by měla zajistit dosažení naplnění vytyčených cílů. Dlouhodobé záměry vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky jsou následně postupnou realizací Bílé knihy.

Bílá kniha – národní program rozvoje vzdělávání v České republice se podrobně zabývá jednotlivými oblastmi vzdělávání (předškolní, základní, střední a terciární vzdělávání a vzdělávání dospělých), např.: vytvoření rámcového vzdělávacího programu pro předškolní a základní vzdělávání, optimalizace sítě škol, vnější a vnitřní hodnocení škol.

Zhodnocení naplnění reálného rozvoje vzdělávání v České republice bylo provedeno na základě analýzy vybraných kvantitativních (vývoj počtu víceletých gymnázií, počet absolventů vysokých škol) a kvalitativních (Úspěšnost u maturitní zkoušky 2013/ společná část, stanoviska Akreditační komise pro doktorské studijní programy) ukazatelů vzdělávání.

Vliv demografického vývoje na naplněnost jednotlivých oborů a stupňů vzdělávání je jedním ze základních problémů, který je nutné řešit. Vzhledem k tomu, že víceletá gymnázia realizují druhý stupeň základního vzdělávání, a tak v 5. a 7. ročníku odchází ze základní školy přes 10 % žáků, měl být tento stav řešen v rámci zrušení víceletých gymnázií nebo alespoň omezením jejich počtu. „*Počínaje rokem 2005 budou již všechny děti procházet devíti ročníky základní školy...*“.⁵³ Z vývoje počtu víceletých gymnázií v období 2006-2013 je zřejmé, že k naplnění tohoto cíle v plné míře nedošlo. Jediným zřizovatelem, který respektoval optimalizaci počtu víceletých gymnázií, byly kraje, naopak církve počet víceletých gymnázií jí zřizovaných ještě navýšila.

---

⁵³ *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 28. ISBN 80-211-0372-8.

Další rozvoj terciárního vzdělávání předpokládal, že dojde k jeho rozšíření i do jiných než prezenčních forem vzdělávání a zároveň, že: „...ke zvyšování počtu studentů na vysokých školách bude docházet prakticky jen v bakalářských studijních programech, jejichž studijní obsah umožní absolventům získat kvalifikaci vhodnou pro otevřený evropský trh“.⁵⁴ V průběhu sledovaného období 2001-2013 došlo k navýšení počtu absolventů vysokých škol nejen v bakalářských studijních programech, ale také v navazujícím magisterském a doktorském programu. K největšímu zvýšení počtu absolventů v průběhu sledovaného období 2001-2013 došlo v navazujícím magisterském studiu ve všech formách studia, v prezenční formě o 614,896 %, distanční a kombinované formě o 1604,874 %. K navýšení počtu absolventů došlo ve všech formách studia (prezenční, distanční a kombinovaná).

„Kvalita ve vzdělání je dána mírou naplnění určitých požadavků, které jsou stanoveny jako cíle vzdělávací instituce s ohledem na účelné využívání finančních prostředků.“⁵⁵

Součástí hlavních opatření v rámci monitorování a hodnocení kvality a efektivity vzdělávání měla být realizace nového pojetí maturitní zkoušky. Maturitní zkouška se skládá ze společné a profilové části. Tento nový model měl sloužit k objektivnímu srovnávání jednotlivých středních škol a zároveň se měl stát vstupenkou na vysokou školu. Maturitní zkouška se vstupenkou na vysokou školu nestala a o určité míře objektivity můžeme hovořit snad pouze v případě zkoušky z Českého jazyka a literatury z důvodu povinnosti absolvování této zkoušky všemi žáky.

Součástí hlavních opatření v rámci monitorování a hodnocení kvality a efektivnosti terciárního vzdělávání je dobudování systému hodnocení tohoto typu vzdělávání. Cílem je vhodně propojit vnitřní hodnocení jednotlivých vysokých škol za spoluúčasti studentů s vnějším hodnocením Akreditační komise, který je podkladem pro akreditaci.⁵⁶ V roce 2012 obdržela Akreditační komise o 641 žádostí, souvisejících s akreditací doktorských studijních programů, více než v roce 2003, tj. 662 žádostí, z nichž kladné stanovisko bylo uděleno v 652 případech. Hodnocení doktorských studijních programů jednotlivých fakult je zpracováno podrobně, obsahuje doporučení pro vedení fakulty, závěrečné stanovisko k akreditaci studijních programů a v neposlední řadě plán kontroly plnění závěrů a doporučení Akreditační komise.

---

⁵⁴ *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 69. ISBN 80-211-0372-8.

⁵⁵ *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 71. ISBN 80-211-0372-8.

⁵⁶ *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, s. 92-93. ISBN 80-211-0372-8.

V oblasti středního vzdělávání nedochází k naplňování analyzovaných cílů. Počty tříd víceletých gymnázií se i nadále zvyšují. Maturitní zkouška (společná část) se nestala „vstupenkou“ na vysokou školu a ani objektivním hodnotitelem kvality vzdělávání jednotlivých typů škol.

V oblasti terciárního vzdělávání došlo k naplnění analyzovaných cílů, jak ve zvýšení počtu absolventů vysokých škol, tak v počtu kladných stanovisek Akreditační komise pro doktorské studijní programy (podpora kvality namísto kvantity vyplývající z výroční zprávy Akreditační komise za rok 2013, viz kap. 4.2.2).

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] AKREDITAČNÍ KOMISE ČESKÁ REPUBLIKA. *Výroční zpráva Akreditační komise za rok 2002*. [online]. 2003 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:http://www.akreditacni.komise.cz/attachments/168_CZ_vyrocni_zprava_ak_2002.pdf.
- [2] AKREDITAČNÍ KOMISE ČESKÁ REPUBLIKA. *Výroční zpráva Akreditační komise za rok 2003*. [online]. 2004 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:http://www.akreditacni.komise.cz/attachments/169_CZ_vyrocni_zprava_ak_2003.pdf.
- [3] AKREDITAČNÍ KOMISE ČESKÁ REPUBLIKA. *Výroční zpráva Akreditační komise za rok 2004*. [online]. 2005 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:http://www.akreditacni.komise.cz/attachments/170_CZ_vyrocni_zprava_ak_2004.pdf.
- [4] AKREDITAČNÍ KOMISE ČESKÁ REPUBLIKA. *Výroční zpráva Akreditační komise za rok 2005*. [online]. 2006 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:http://www.akreditacni.komise.cz/attachments/171_CZ_vyrocni_zprava_ak_2005.pdf.
- [5] AKREDITAČNÍ KOMISE ČESKÁ REPUBLIKA. *Výroční zpráva Akreditační komise za rok 2006*. [online]. 2007 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:http://www.akreditacni.komise.cz/attachments/172_CZ_vyrocni_zprava_ak_2006.pdf.
- [6] AKREDITAČNÍ KOMISE ČESKÁ REPUBLIKA. *Výroční zpráva Akreditační komise za rok 2007*. [online]. 2008 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:http://www.akreditacni.komise.cz/attachments/173_CZ_vyrocni_zprava_ak_2007.pdf.
- [7] AKREDITAČNÍ KOMISE ČESKÁ REPUBLIKA. *Výroční zpráva Akreditační komise za rok 2008*. [online]. 2009 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:http://www.akreditacni.komise.cz/attachments/174_CZ_vyrocni_zprava_ak_2008.pdf.
- [8] AKREDITAČNÍ KOMISE ČESKÁ REPUBLIKA. *Výroční zpráva Akreditační komise za rok 2009*. [online]. 2010 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:http://www.akreditacni.komise.cz/attachments/175_CZ_vyrocni_zprava_ak_2009.pdf.
- [9] AKREDITAČNÍ KOMISE ČESKÁ REPUBLIKA. *Výroční zpráva Akreditační komise za rok 2010*. [online]. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:http://www.akreditacni.komise.cz/attachments/article/276/CZ_vyrocni_zprava_ak_2010.pdf.
- [10] AKREDITAČNÍ KOMISE ČESKÁ REPUBLIKA. *Výroční zpráva Akreditační komise za rok 2011*. [online]. 2012 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z:http://www.akreditacni.komise.cz/attachments/article/364/CZ_vyrocni_zprava_ak_2011.pdf.

- [11] AKREDITAČNÍ KOMISE ČESKÁ REPUBLIKA. *Výroční zpráva Akreditační komise za rok 2012*. [online]. 2013 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.akreditacni.komise.cz/attach_ments/article/465/vyrocní_zprava_ak_2012.pdf.
- [12] AKREDITAČNÍ KOMISE ČESKÁ REPUBLIKA. *Výroční zpráva Akreditační komise za rok 2013*. [online]. 2014 [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: http://www.akreditacni.komise.cz/attach_ments/article/514/CZ_V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202013.pdf.
- [13] AKREDITAČNÍ KOMISE ČESKÁ REPUBLIKA. *Hodnocení Akreditační komisi*. [online]. 2004 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.akreditacnikomise.cz/attachments/148_hodnoceni_kvality_vs.pdf.
- [14] BENČO, Jozef. *Ekonomía vzdelávania*. Bratislava: Iris, 2002, 185 s. ISBN 80-890-1841-6.
- [15] BOČEK, Libor. *Vývoj české vzdělávací politiky a porovnání jejích klíčových témat se vzdělávací politikou Evropské unie v období 90. let*. In Sborník prací filozofické fakulty Brněnské univerzity U7, 2002. 91 s. ISSN 1803-7429.
- [16] BRDEK, Miroslav, VYCHOVÁ, Helena. *Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle*. Praha: ASPI, 2004, 167 s. ISBN 80-863-9596-0.
- [17] CERMAT. *Oficiální stránky nové maturitní zkoušky: Maturita 2014*. [online]. 2013 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/maturita-2014-1404036553.html>
- [18] CERMAT. *Výsledky maturitních zkoušek*. [online]. 2013 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://vysledky.ceremat.cz/data/Default.aspx>
- [19] *České vzdělání a Evropa: Strategie rozvoje lidských zdrojů při vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Sdružení pro vzdělávací politiku, 1999, 88 s. ISBN 80-211-0312-4.
- [20] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Česká republika v číslech: zaměstnanost a mzdy*. [online]. 2013 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/380034ACD0/\\$File/14091311.pdf](http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/380034ACD0/$File/14091311.pdf).
- [21] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *HDP Výrobní metoda: Hrubá přidaná hodnota podle odvětví: běžné ceny*. [online]. 2013 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/rocenka/_rocenka.presmsocas

- [22] *Education at a Glance 2013*. Paris: OECD Publishing, 2013. ISBN 978-926-4201-057. Dostupné z: [http://www.oecd.org/edu/eag2013%20\(eng\)--post-B%C3%A0T%2013%2009%202013%20\(eBook\)-XIX.pdf](http://www.oecd.org/edu/eag2013%20(eng)--post-B%C3%A0T%2013%2009%202013%20(eBook)-XIX.pdf).
- [23] EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND V ČR. *Evropský sociální fond v ČR: ESF v ČR*. [online]. 2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr>
- [24] FILIPOVÁ, Lenka. *Lidský kapitál a jeho efektivní využití jako zdroj ekonomického růstu v České republice*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2008, 95 s. Studie (Národohospodářský ústav Josefa Hlávky). ISBN 978-80-86729-38-1.
- [25] HELUS, Zdeněk. *Proměny pojetí vzdělávání a školního hodnocení: filozofická východiska a pedagogické souvislosti*. Vyd. 1. Editor Hana Lukášová. Praha: Asociace waldorfských škol ČR, 2012, 230 s. ISBN 978-809-0522-206.
- [26] HINDLS, Richard, et al. *Statistika pro ekonomy*. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007, 415 s. ISBN 978-80-86946-43-6.
- [27] KLEŇHOVÁ, Michaela, et al. *České školství v mezinárodním srovnání: stručné seznámení s vybranými ukazateli publikace OECD Education at a glance 2006*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2006, 83 s. ISBN 80-211-0517-8.
- [28] KLEŇHOVÁ, Michaela, PALEČKOVÁ, Jana, PIKÁLKOVÁ, Simona. *České školství v mezinárodním srovnání: stručné seznámení s vybranými ukazateli publikace OECD Education at a glance 2003*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2003, 49 s. ISBN 80-211-0457-0.
- [29] KLEŇHOVÁ, Michaela, ŠTASTNOVÁ, Pavlína, CIBULKOVÁ, Pavla. *České školství v mezinárodním srovnání: stručné seznámení s vybranými ukazateli publikace OECD Education at a glance 2007*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2007, 99 s. ISBN 80-211-0537-2.
- [30] KLEŇHOVÁ, Michaela, ŠTASTNOVÁ, Pavlína, CIBULKOVÁ, Pavla. *České školství v mezinárodním srovnání: stručné seznámení s vybranými ukazateli publikace OECD Education at a glance 2008*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2008, 115 s. ISBN 978-80-211-0557-7.

- [31] KLEŇHOVÁ, Michaela, ŠŤASTNOVÁ, Pavlína, CIBULKOVÁ, Pavla. *České školství v mezinárodním srovnání: stručné seznámení s vybranými ukazateli publikace OECD Education at a glance 2009*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2009, 125 s. ISBN 978-80-211-0582-9.
- [32] KLEŇHOVÁ, Michaela, ŠŤASTNOVÁ, Pavlína, CIBULKOVÁ, Pavla. *České školství v mezinárodním srovnání: stručné seznámení s vybranými ukazateli publikace OECD Education at a glance 2010*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2010, 153 s. ISBN 978-80-211-0604-8.
- [33] KLEŇHOVÁ, Michaela, ŠŤASTNOVÁ, Pavlína, CIBULKOVÁ, Pavla. *České školství v mezinárodním srovnání: stručné seznámení s vybranými ukazateli publikace OECD Education at a glance 2011*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2011, 154 s. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/23382_1_1/download/.
- [34] KLEŇHOVÁ, Michaela, ŠŤASTNOVÁ, Pavlína, RAABOVÁ, Eva. *České školství v mezinárodním srovnání: stručné seznámení s vybranými ukazateli publikace OECD Education at a glance 2004*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2004, 47 s. ISBN 80-211-0481-3.
- [35] KLEŇHOVÁ, Michaela, ŠŤASTNOVÁ, Pavlína, RAABOVÁ, Eva. *České školství v mezinárodním srovnání: stručné seznámení s vybranými ukazateli publikace OECD Education at a glance 2005*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2005, 65 s. ISBN 80-211-0499-6.
- [36] KLEŇHOVÁ, Michaela. *České školství v mezinárodním srovnání: stručné seznámení s vybranými ukazateli publikace OECD Education at a glance 2011*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2012, 99 s. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/24198/download/>.
- [37] KOSCHIN, Ivan, překladatel. *Analýza vzdělávací politiky 1999*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2000, 98 s.
- [38] MARTINEC, Lubomír. *Co se změnilo v českém školství*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2009, 64 s. ISBN 978-802-1105-904.
- [39] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *PHARE*. [online]. 2003 [cit. 2014-02-26]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Historie-regionalni-politiky-EU-v-Ceske-republice/Predvstupni-nastroje/Phare>

- [40] MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Analýzy vývoje ekonomiky ČR a odvětví v působnosti MPO: Analýza vývoje ekonomiky ČR za rok 2012*. [online]. 2013 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument141978.html>
- [41] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Akční plán podpory odborného vzdělávání*. [online]. 2008 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/_vzdelavani/stredni-vzdelavani/akcni-plan-podpory-odborneho-vzdelavani?highlight_Words=ak%C4%8Dn%C3%AD+p%C3%A1n
- [42] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Analýza naplnění cílů Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice (Bílé knihy) v oblasti předškolního, základního a středního vzdělávání*. [on-line]. 2009 [cit. 19.12.2013]. Dostupné z: http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/knihovna-koncepci/bila-kniha/av_evaluace_bk.pdf.
- [43] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *České školství v mezinárodním srovnání*. [online]. 2013-2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/_vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/ceske-skolstvi-v-mezinarodnim-srovnani
- [44] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, (EDITOR ÚIV). *Školství v národních dokumentech: Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky*. 1. vyd. Praha: TAURIS (ÚIV), 2007, 96 s.
- [45] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy České republiky (pro oblast předškolního, základního, středního, vyššího odborného a dalšího vzdělávání)*. [on-line]. 2002 [cit. 16.3.2014]. Dostupné z: http://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/dlouhodoby-zamer-vzdelavani.pdf.
- [46] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy České republiky*. [on-line]. 2005 [cit. 16.3.2014]. Dostupné z: http://aplikace.msmt.cz/pdf/JTDlouhodobyzamer05_app_x.pdf.
- [47] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy České republiky*. [on-line]. 2011 [cit. 16.3.2014]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009>.

- [48] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Informace o dalším vzdělávání online. c. 2004.* [cit. 16.03.2014]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/HTM/JSinformaceodalsimvzdelavani.htm#2.GrafCŽU>
- [49] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Ministři školství od roku 1848.* [online]. 2013-2014 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/ministri-skolstvi-od-roku-1848>
- [50] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Strategie celoživotního učení ČR.* [online]. 2007 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/_vzdelavani/dalsi-vzdelavani/strategie-celozivotniho-uceni-cr
- [51] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Strategie Evropa 2020.rar.* [online]. 2013-2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/32970?highlightWords_=evropa+2020
- [52] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020.* [online]. 2014 [cit. 2014-06-27]. Dostupné z: <https://docs.google.com/file/d/0B0kcqvjKX4Dlc01ZckQ5RGpLMXM/edit?pli=1>
- [53] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Výkonová data o školách a školských zařízeních.* [online]. 2013 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/vykonova-data-o-skolach-a-skolskych-zarizenich-2003-04-2013>
- [54] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Výkonové ukazatele VŠ v ČR FI: souhrny.* [online]. 2013-2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://dsia.uiv.cz/_vystupy/vu_vs_f1.html
- [55] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy v letech 1995-1996: Školství v pohybu.* 1. vyd. Praha: Tauris, 1996, s. 7. Školství v národních dokumentech: Ústav pro informace ve vzdělávání.
- [56] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Školství na křižovatce: výroční zpráva o stavu a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy v letech 1997-1998.* Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1998, s. 7. ISBN 8021103051.

- [57] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Na prahu změn: výroční zpráva MŠMT o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy za rok 1999*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, 2000. ISBN 8021103655.
- [58] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Společná odpovědnost: výroční zpráva MŠMT o stavu a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy za rok 2001*. Praha: Tauris, 2003, 132 s. ISBN 80-211-0441-4.
- [59] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Ke společnosti znalostí: výroční zpráva MŠMT o stavu a rozvoji výchovně-vzdělávací soustavy za rok 2002*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2004, 190 s. ISBN 80-211-0463-5.
- [60] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Na cestě k učící se společnosti: výroční zpráva MŠMT o stavu a rozvoji výchovně-vzdělávací soustavy za rok 2003*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2004, 82 s. ISBN 80-211-0483-X.
- [61] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Vstupujeme do evropského vzdělávacího prostoru: výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v České republice za rok 2004*. Praha: ÚIV - Divize nakladatelství Tauris, 2005, 66s. ISBN 80-211-0502-X.
- [62] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *S novým školským zákonem: výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy České republiky za rok 2005*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2006, 72 s. ISBN 80-211-0519-4.
- [63] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *S evropským sociálním fondem k inovacím vzdělání: výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy České republiky za rok 2006*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2007, 60 s. ISBN 978-80-211-0539.
- [64] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Na startu školské reformy: výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy České republiky za rok 2007 (DÍL I. a DÍL II.)*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2008, 52 s. ISBN 978-80-211-0559.
- [65] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Školská reforma pokračuje: výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy České republiky za rok 2008*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2009, 46 s. ISBN 978-80-211-0585.

- [66] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *České priority pro Evropu: výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy České republiky za rok 2009*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2010, 40 s. ISBN 978-80-211-0606.
- [67] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Cesta ke kvalitě a efektivitě vzdělávání: výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy České republiky za rok 2010*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2011, 141 s. ISBN 978-80-211-0617-8. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/19115/download/>.
- [68] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy České republiky za rok 2011*. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2012, 147 s. ISBN 978-80-87601-14-3. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/27195/download/>.
- [69] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy České republiky za rok 2012*. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2013, 133 s. ISBN 978-80-87601-17-4. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/32885/download/>.
- [70] NÁRODNÍ PROGRAM ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ: *Bílá kniha*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, 98 s. ISBN 80-211-037 2-8.
- [71] NÁRODNÍ ÚSTAV ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ. *Národní přiřazovací zpráva České republiky: Studie o zajišťování kvality v terciárním vzdělávání*. [online]. 2010 [cit. 20.3.2014]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/narodni-prirazovaci-zprava-ceske-republiky?highlightWords=zaji%C5%A1%C5%A5ov%C3%A1n%C3%AD+kvality+%C4%8Desk%C3%A9m+terci%C3%A1rn%C3%ADm+vzd%C4%B1%C3%A1v%C3%A1n%C3%A1>
- [72] NÁRODNÍ ÚSTAV ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ. *Odborné školství v době ekonomické krize*. [online]. 2009 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/odborne-skolstvi-v-dobe-ekonomicke-krize>
- [73] NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ. *Kvalifikační potřeby trhu práce*. [online]. 2012 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/Kvalifikacni_potreby_trhu_prace_pro_www.pdf.

- [74] NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ. *Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním. Infoabsolvent.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-82&NazevSeo=Nezamestnanost-absolventu-skol-se-strednim-a->
- [75] NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ. *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol: šetření v sekundárním sektoru.* [online]. 2013 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/SEK_Potreby_zamestnavatele_2012_pro_www_final.pdf.
- [76] NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ. *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol: šetření v terciárním sektoru.* [online]. 2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/TER_Potreby_zamestnavatele_pro_www.pdf.
- [77] NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ. *Přechod absolventů středních škol do terciárního vzdělávání.* [online]. 2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/Prechod_do_tercier_2013_prowww.pdf.
- [78] NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ. *Přechod absolventů středních škol na trh práce: srovnání situace absolventů učebních a maturitních oborů.* [online]. 2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/Prechod_Abs_srovnani_2014_pro_www.pdf.
- [79] NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ. *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v Evropské unii.* [online]. 2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/VYVOJ2013_pro_www%20.pdf.
- [80] NÁRODNÍ VZDĚLÁVACÍ FOND. *Pro futuro: bulletin pro podporu a rozvoj lidských zdrojů.* [online]. 2010 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://old.nvf.cz/profuturo/2000_1/2000_1.pdf.
- [81] *Pedagogická encyklopedie.* Vyd. 1. Editor Jan Průcha. Praha: Portál, 2009, 935 s. ISBN 978-80-7367-546-2.
- [82] PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník.* 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013, 395 s. ISBN 978-80-262-0403-9.

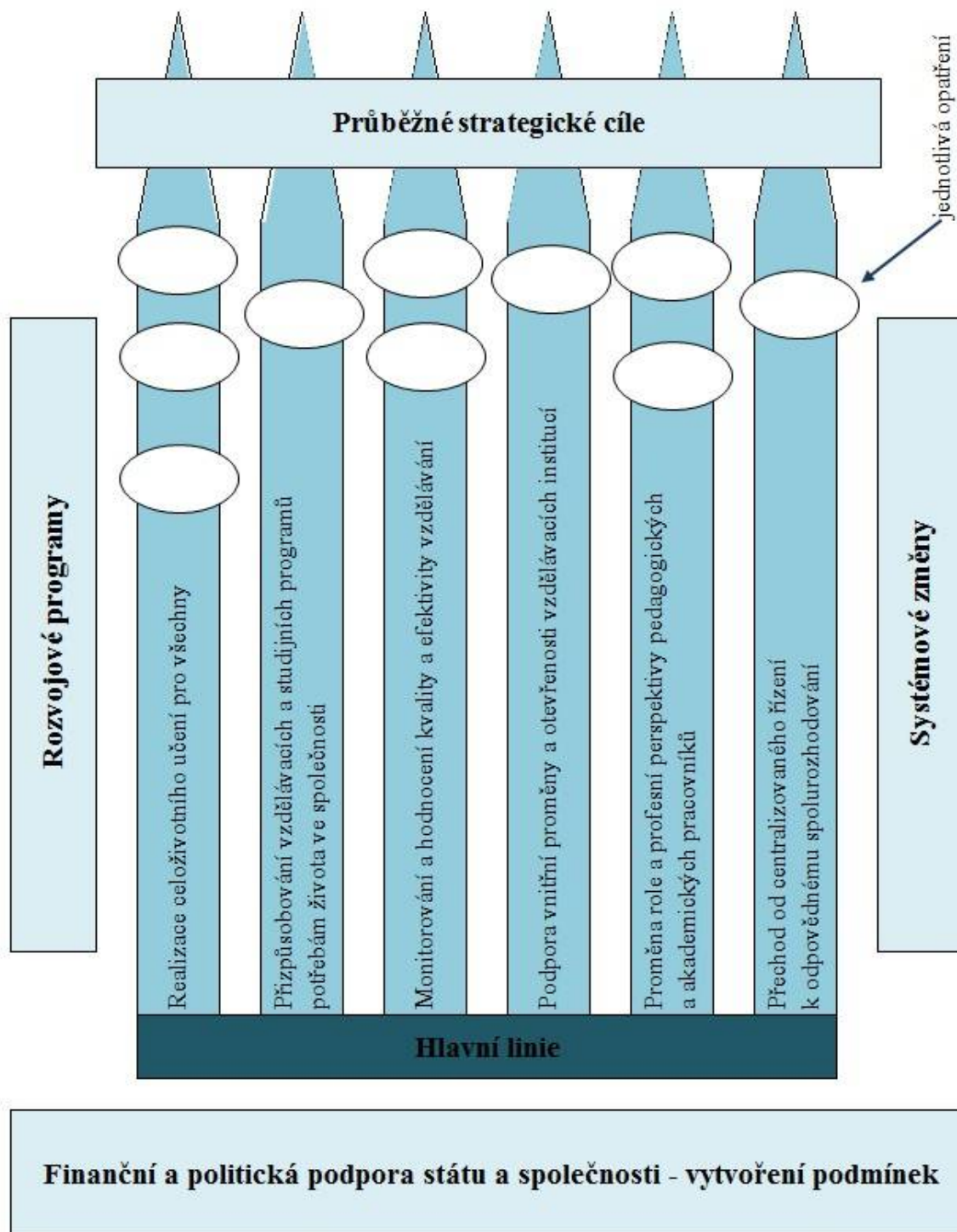
- [83] Strategické dokumenty. *Databáze strategií: portál pro strategické řízení* [online]. 2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://databaze-strategie.cz/cz/msmt/strategie>
- [84] *Školství: školský zákon, vyhlášky, předškolní, základní, střední, vyšší odborné a jiné vzdělávání, školy a školská zařízení, výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče, pedagogičtí pracovníci, vysoké školství: podle stavu k 4.3.2013*. Ostrava: Sagit, 2013, 496 s. ÚZ. ISBN 978-80-7208-974-1.
- [85] *Ukazatele kvality školního vzdělávání*. Evropská unie [online]. 2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11063_cs.htm
- [86] ÚSTAV PRO INFORMACE VE VZDĚLÁVÁNÍ. *Analýza vzdělávací politiky 2001: [vzdělávání a odbornost]*. Praha, 2001, 150 s. ISBN 80-211-0399-X.
- [87] ÚSTAV PRO INFORMACE VE VZDĚLÁVÁNÍ. *Analýza vzdělávací politiky 2002*. Praha, 2002, 136 s. ISBN 80-211-0464-3.
- [88] ÚSTAV PRO INFORMACE VE VZDĚLÁVÁNÍ. *Analýza vzdělávací politiky 2003: [vzdělávání a odbornost]*. Praha, 2003, 114 s. ISBN 80-211-0478-3.
- [89] ÚSTAV PRO INFORMACE VE VZDĚLÁVÁNÍ. *České školství v mezinárodním srovnání: stručné seznámení s vybranými ukazateli publikace OECD Education at a glance 2002*. Praha: Divize nakladatelství Tauris, 2002. ISBN 80-211-0439-2.
- [90] ÚSTAV PRO INFORMACE VE VZDĚLÁVÁNÍ. *Zprávy o národní politice ve vzdělávání: Česká republika*. Editor Ladislav Čerych. Praha, 1996, 197 s. ISBN 80-211-0215-2.
- [91] *Vzdělávání - brána k evropské integraci: sborník z mezinárodní konference*. 1. vyd. Editor Antonín Malach. Brno: Masarykova univerzita, 2000, 502 s. ISBN 80-210-2419-4.
- [92] *Zpráva komise Evropskému parlamentu a Radě. EUR-Lex* [online]. 2009 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/_LexUriServ/Lex UriS_erv.do?uri=COM:2010:0464:FIN:CS:PDF

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha A Schéma strategických změn
- Příloha B Model maturitní zkoušky 2014
- Příloha C Maturitní zkouška – Český jazyk a literatura (ústní zkouška)
- Příloha D Maturitní zkouška – Český jazyk a literatura (písemná práce)
- Příloha E Maturitní zkouška – Český jazyk a literatura (didaktický test)
- Příloha F Maturitní zkouška – Anglický jazyk (ústní zkouška)
- Příloha G Maturitní zkouška – Anglický jazyk (písemná práce)
- Příloha H Maturitní zkouška – Anglický jazyk (didaktický test)

Příloha A

Schéma strategických změn

Obrázek 8: Schéma strategických změn

Zdroj: upraveno dle Bílé knihy – národního programu rozvoje vzdělávání v České republice, str. 88

Příloha B

Model maturitní zkoušky 2014

MODEL MATURITNÍ ZKOUŠKY 2014

SPOLEČNÁ ČÁST MATURITNÍ ZKOUŠKY		PROFILOVÁ ČÁST MATURITNÍ ZKOUŠKY	
1. POVINNÁ ZKOUŠKA	ÚROVEŇ OBTÍŽNOSTI: ZÁKLADNÍ	ČESKÝ JAZYK A LITERATURA	1. POVINNÁ PROFILOVÁ ZKOUŠKA
2. POVINNÁ ZKOUŠKA	ÚROVEŇ OBTÍŽNOSTI: ZÁKLADNÍ	MATEMATIKA NEBO CIZÍ JAZYK	2. POVINNÁ PROFILOVÁ ZKOUŠKA
NEPOVINNÁ ZKOUŠKA	MAX. 2 NEPOVINNÉ ZKOUŠKY	CIZÍ JAZYK NEBO MATEMATIKA	3. POVINNÁ PROFILOVÁ ZKOUŠKA
			NEPOVINNÁ PROFILOVÁ ZKOUŠKA

2-3 POVINNÉ ZKOUŠKY
(POČET POVINNÝCH ZKOUŠEK PRO DANÝ OBOR VZDĚLÁNÍ JE STANOVEN PŘÍSLUŠNÝM RÁMCOVÝM VZDĚLÁVACÍM PROGRAMEM)

PŘEDMĚTY STANOVUJE RVP/ŘEDITEL ŠKOLY

PŘEDMĚTY STANOVUJE RVP/ŘEDITEL ŠKOLY

PŘEDMĚTY STANOVUJE RVP/ŘEDITEL ŠKOLY

PŘEDMĚTY STANOVUJE ŘEDITEL ŠKOLY

Obrázek 9: Model maturitní zkoušky 2014

Zdroj: upraveno dle Nové maturity

Příloha C

Maturitní zkouška – Český jazyk a literatura (ústní zkouška)

Tabulka 17: Maturitní zkouška 2013 (Český jazyk a literatura - ústní zkouška)

SKUPINA OBORŮ	ČESKÝ JAZYK A LITERATURA - ÚSTNÍ ZKOUŠKA (počet)			ÚSPĚŠNOST (%)
	KONALI	NEUSPĚLI	USPĚLI	
Gymnázium 4 leté	12445	150	12295	98,79
Gymnázium 6 leté	1929	17	1912	99,12
Gymnázium 8 leté	8024	50	7974	99,38
Lyceum	5050	70	4980	98,61
SOŠ ekonomické	6236	182	6054	97,08
SOŠ hotelové a podnikatelské	7034	357	6677	94,92
SOŠ pedagogické a humanitní	4865	184	4681	96,22
SOŠ technické 1	9441	308	9133	96,74
SOŠ technické 2	1699	66	1633	96,12
SOŠ umělecké	1786	53	1733	97,03
SOŠ zdravotnické	2480	123	2357	95,04
SOŠ zemědělské	2357	95	2262	95,97
SOU ostatní	2326	141	2185	93,94
SOU ostatní (nástavby)	6903	339	6564	95,09
SOU technické	3158	118	3040	96,26
SOU technické (nástavby)	1481	49	1432	96,69

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

Příloha D

Maturitní zkouška – Český jazyk a literatura (písemná práce)

Tabulka 18: Maturitní zkouška 2013 (Český jazyk a literatura – písemná práce)

SKUPINA OBORŮ	ČESKÝ JAZYK A LITERATURA - PÍSEMNÁ PRÁCE (počet)			ÚSPĚŠNOST (%)
	KONALI	NEUSPĚLI	USPĚLI	
Gymnázium 4 leté	12450	78	12372	99,37
Gymnázium 6 leté	1930	4	1926	99,79
Gymnázium 8 leté	8022	12	8010	99,85
Lyceum	5049	28	5021	99,45
SOŠ ekonomické	6245	114	6131	98,17
SOŠ hotelové a podnikatelské	7027	225	6802	96,80
SOŠ pedagogické a humanitní	4886	136	4750	97,22
SOŠ technické 1	9455	224	9231	97,63
SOŠ technické 2	1708	51	1657	97,01
SOŠ umělecké	1791	24	1767	98,66
SOŠ zdravotnické	2488	54	2434	97,83
SOŠ zemědělské	2366	75	2291	96,83
SOU ostatní	2330	101	2229	95,67
SOU ostatní (nástavby)	6946	395	6551	94,31
SOU technické	3163	132	3031	95,83
SOU technické (nástavby)	1484	86	1398	94,20

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

Příloha E

Maturitní zkouška – Český jazyk a literatura (didaktický test)

Tabulka 19: Maturitní zkouška 2013 (Český jazyk a literatura – didaktický test)

SKUPINA OBORŮ	ČESKÝ JAZYK A LITERATURA - DIDAKTICKÝ TEST (počet)			ÚSPĚŠNOST (%)
	KONALI	NEUSPĚLI	USPĚLI	
Gymnázium 4 leté	12448	14	12434	99,89
Gymnázium 6 leté	1930	0	1930	100,00
Gymnázium 8 leté	8021	2	8019	99,98
Lyceum	5049	21	5028	99,58
SOŠ ekonomické	6245	73	6172	98,83
SOŠ hotelové a podnikatelské	7022	179	6843	97,45
SOŠ pedagogické a humanitní	4884	112	4772	97,71
SOŠ technické 1	9456	84	9372	99,11
SOŠ technické 2	1707	48	1659	97,19
SOŠ umělecké	1790	31	1759	98,27
SOŠ zdravotnické	2488	84	2404	96,62
SOŠ zemědělské	2366	58	2308	97,55
SOU ostatní	2330	134	2196	94,25
SOU ostatní (nástavby)	6946	392	6554	94,36
SOU technické	3162	84	3078	97,34
SOU technické (nástavby)	1482	55	1427	96,29

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

Příloha F

Maturitní zkouška – Anglický jazyk (ústní zkouška)

Tabulka 20: Maturitní zkouška 2013 (Anglický jazyk – ústní zkouška)

SKUPINA OBORŮ	ANGLICKÝ JAZYK - ÚSTNÍ ZKOUŠKA (počet)			ÚSPĚŠNOST (%)
	KONALI	NEUSPĚLI	USPĚLI	
Gymnázium 4 leté	7298	63	7235	99,14
Gymnázium 6 leté	809	3	806	99,63
Gymnázium 8 leté	4458	14	4444	99,69
Lyceum	2685	44	2641	98,36
SOŠ ekonomické	3940	131	3809	96,68
SOŠ hotelové a podnikatelské	4770	203	4567	95,74
SOŠ pedagogické a humanitní	3217	200	3017	93,78
SOŠ technické 1	3050	65	2985	97,87
SOŠ technické 2	858	58	800	93,24
SOŠ umělecké	1521	65	1456	95,73
SOŠ zdravotnické	1614	89	1525	94,49
SOŠ zemědělské	1098	66	1032	93,99
SOU ostatní	1423	110	1313	92,27
SOU ostatní (nástavby)	2267	251	2016	88,93
SOU technické	963	31	932	96,78
SOU technické (nástavby)	350	26	324	92,57

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

Příloha G

Maturitní zkouška – Anglický jazyk (písemná práce)

Tabulka 21: Maturitní zkouška 2013 (Anglický jazyk – písemná práce)

SKUPINA OBORŮ	ANGLICKÝ JAZYK - PÍSEMNÁ PRÁCE (počet)			ÚSPĚŠNOST (%)
	KONALI	NEUSPĚLI	USPĚLI	
Gymnázium 4 leté	7302	7	7295	99,90
Gymnázium 6 leté	810	0	810	100,00
Gymnázium 8 leté	4454	1	4453	99,98
Lyceum	2683	14	2669	99,48
SOŠ ekonomické	3940	26	3914	99,34
SOŠ hotelové a podnikatelské	4774	80	4694	98,32
SOŠ pedagogické a humanitní	3226	103	3123	96,81
SOŠ technické 1	3054	26	3028	99,15
SOŠ technické 2	862	26	836	96,98
SOŠ umělecké	1524	49	1475	96,78
SOŠ zdravotnické	1622	59	1563	96,36
SOŠ zemědělské	1100	58	1042	94,73
SOU ostatní	1426	85	1341	94,04
SOU ostatní (nástavby)	2274	239	2035	89,49
SOU technické	962	22	940	97,71
SOU technické (nástavby)	351	34	317	90,31

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

Příloha H

Maturitní zkouška – Anglický jazyk (didaktický test)

Tabulka 22: Maturitní zkouška 2013 (Anglický jazyk – didaktický test)

SKUPINA OBORŮ	ANGLICKÝ JAZYK - DIDAKTICKÝ TEST (počet)			ÚSPĚŠNOST (%)
	KONALI	NEUSPĚLI	USPĚLI	
Gymnázium 4 leté	7296	4	7292	99,95
Gymnázium 6 leté	810	0	810	100,00
Gymnázium 8 leté	4453	1	4452	99,98
Lyceum	2683	20	2663	99,25
SOŠ ekonomické	3945	38	3907	99,04
SOŠ hotelové a podnikatelské	4768	88	4680	98,15
SOŠ pedagogické a humanitní	3215	131	3084	95,93
SOŠ technické 1	3053	19	3034	99,38
SOŠ technické 2	862	27	835	96,87
SOŠ umělecké	1523	46	1477	96,98
SOŠ zdravotnické	1621	94	1527	94,20
SOŠ zemědělské	1100	62	1038	94,36
SOU ostatní	1426	97	1329	93,20
SOU ostatní (nástavby)	2278	187	2091	91,79
SOU technické	962	14	948	98,54
SOU technické (nástavby)	350	22	328	93,71

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání